

nyheter

Høyre vs. SV om Europas framtid

Per Kristian Foss duellerte med Erik Solheim på Internasjonalt seminar. Returkampen etter EU-avstemningen i 1994 ble ganske fredelig.

Side 3

Helgeåpent på UB

Universitetsbiblioteket holder åpent både på lørdag og søndag gjennom hele eksamensperioden.

Side 4

Trondheim ut av NSU

Trønderne har valgt å melde seg ut av Norsk studentunion.

Side 6

Midler til studiekvalitet blir ikke brukt

Flere av fakultetene har ikke benyttet seg av øremerkede midler til studiekvalitet.

Side 11

Andre veier

Hva sier du til å tilbringe resten av livet ditt bak en tuba, på de syv hav eller på et båtbyggeri? Vi har møtt tre ungdommer som har valgt originale yrkesveier.

Side 13-15

kultur

Nina Karin Monsen:

I "Velferd uten ansikt" argumenterer Monsen for at vi forveksler virkelige behov og mangler med lyster og selvishet. Hun tror vi som samfunnsborgere risikerer å ende opp som moralske tiggere hvis vi opprettholder en avhengighet til velferdsstaten.

Side 18

Jaga Jazzist, Palace of Pleasure og Tranzania:

Cd-anmeldelser av utgivelser fra dbut.

Side 20

Temaartikkel:

Utdrag fra et lesedrama. Dette var opprinnelig en eksamensbesvarelse på vektallsemnet i økofilosofi. Her belyses den aktuelle opplevelser av eksamenskonseptet også som form.

Side 22 og 23

meninger

Leder

Lommerusk

Side 2

Kronikk

Er det mulig å endre universitetsutdanningen?

Side 2

Leserbrev

Send inn innlegg til utropia@stud-org.uit.no

Side 16

Husk Utropia på Internett: WWW.UTROPIA.NO

Nå med egen søkemotor!

FOTO: ASBJØRN MOE

Egen litteratur til begjær

Kjellerdypet er studentenes eget tidsskrift. Etter et halvt år på planleggingsstadiet, ser det endelig dagens lys. Møt kjeller-redaktøren i Utropia.

Side 5

Utropia

Studentavisa i Tromsø

- Nr. 15
- 11. november 1998
- Uke 46
- 23. årgang

Lilletun gir etter:

- Dere får idrettshall

ARKIVFOTO: ASGEIR LARSEN

Regjeringen snur på flisa, og gir oss 5,55 millioner kroner til idrettshall og 40 millioner kroner til utvidelse av undervisningskapasiteten på RiTø. Universitetsdirektør Harald Overvaag har troen på at Stortinget vil gi startbevilgning på teori-fagbygget før universitetet tar juleferie.

Mest overraskende var det imidlertid regjeringens forslag om idrettshall. Bygget er planlagt ned til erteposene i utstyrsrommet, og tomte er gravd ut. Entreprenørbransjen tripper etter anbud og kan starte byggingen før jul. Protestaksjoner og årevis med slit har gitt utslag.

Side 5

ARKIVFOTO: LARS ÅKE ANDERSEN

Samskipnaden enda dyrere

Et underskudd på 1,8 millioner kroner i barnehagene til samskipnaden fører til et samlet budsjettunderskudd på 600.000 kroner. Underskuddet dekkes inn av tidligere overskudd og økte priser på barnehage, bolig og kantine.

Side 6

Lommerusk

■■■ Regjeringen foreslår 45 millioner kroner i overføringer til idrettshall og medisnutdanningen i Tromsø.

■■■ Det er gledelig at regjeringen endelig har funnet rom i budsjettet sitt til idrettshall i Tromsø. 5,6 millioner kroner var alt vi trengte for å sette i gang arbeidet med idrettshall – resten av pengene kommer hovedsakelig fra tippemidlene og samskipnaden.

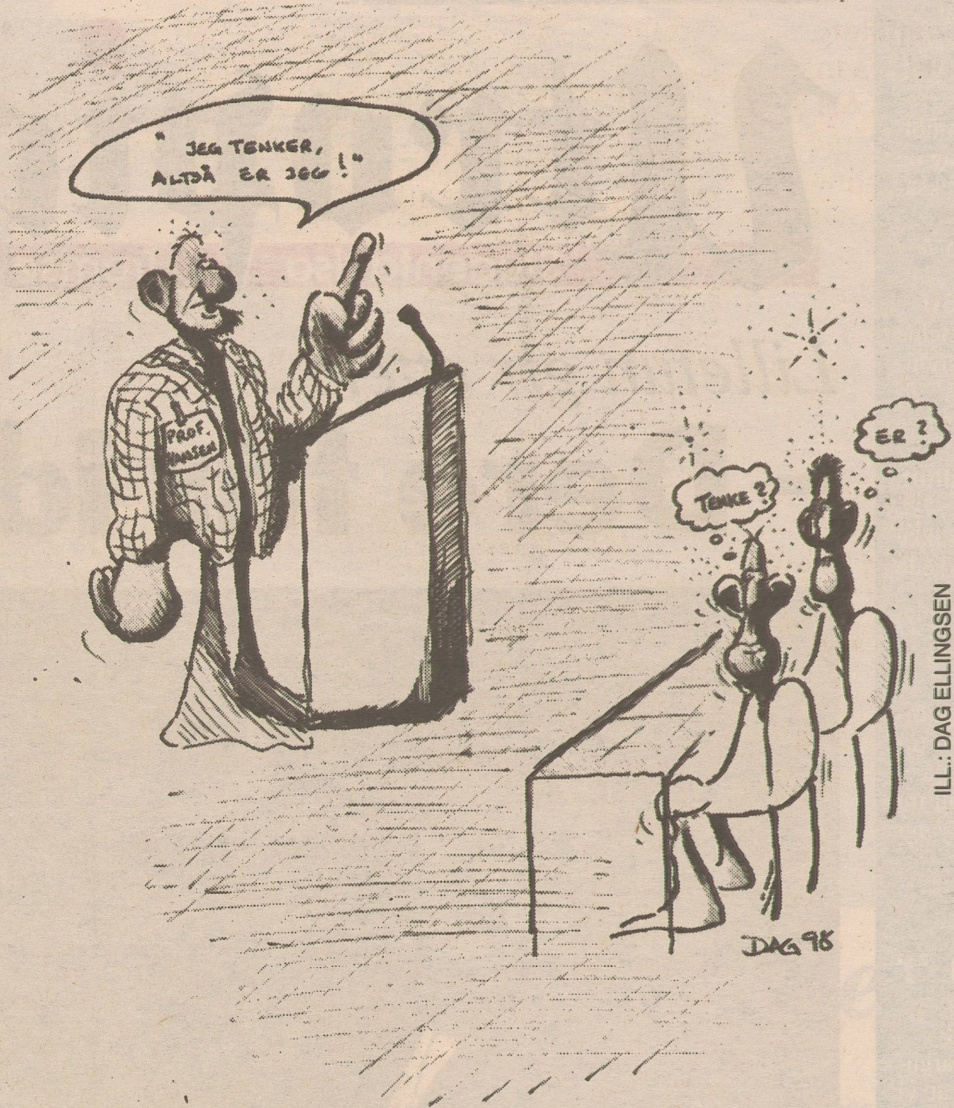
■■■ I tillegg vil regjeringen gi 40 millioner kroner for å utvide undervisningskapasiteten på regionsykehuset, slik at det vil være mulig å utvide kullet på medisin fra dagens 76 studenter til målsetningen om 90 studenter. Vi trenger flere nordnorske leger i landsdelen, og å styrke medisnutdannelsen er den eneste reelle løsningen på legeproblemet i Nord-Norge.

■■■ Men det er liten vits å starte byggingen av en Lilletun-statue utenfor Hovedgården allerede nå. Vi skal selvsagt glede oss over regjeringens forslag, men bevilgningene burde ha kommet tidligere. Plassproblemene på medisin har vært problematisk helt siden MH-bygningen ble tatt i bruk. Når regjering og storting ønsker å øke antallet studenter på medisin, skulle det bare mangle at det følger med økte bevilgninger i samme slengen. Å foreslå en bevilgning på rundt 40 millioner kroner til dette formålet er ikke storsinn, men en absolutt nødvendighet på bakgrunn av tidligere vedtak.

■■■ I tillegg burde studentbyen Tromsø for lengst hatt både idrettshall og studenthus, som er en standard ved de fleste andre undervisningsbyer. Gjennom universitetets 30-årige historie, burde universitetet, studenter og samskipnaden klart å jobbe seg fram til både idrettshall og studenthus. Hardt arbeid, god planlegging og samarbeid mellom studentene, samskipnaden og universitetet har gitt oss idrettshall etter nesten to års kamp. Oppskriften for studenthus er like enkel: Studentene har satt i gang studentbåtprosjektet, og vi oppfordrer universitetet, kommunen og samskipnaden til å bidra med sine ressurser slik de har gjort med idrettshallen. Ildsjeler i studentpolitikken klarer ikke å skaffe oss et studenthus på egen hånd.

■■■ Avisa Tromsø pryder hele forsiden sin med "Penedryss til universitetet SJEKK". 45 millioner kroner er lommerusk, og ikke en gang plaster på såret hvis oppstartsmidlene til teorifagbygget utblir i år. Siden det er politisk enighet om nødvendigheten av et teorifagbygg, er det liten vits å vente lenger. Gi oss et teorifagbygg til jul, kjære storting.

Er det mulig å endre universitetsutdanningen?

Med jevne mellomrom diskuteres universitetet som utdanningsinstitusjon. Senest i høst gikk debatten i alle landets aviser, hvor det ble hevdet at studentene var for slappe, at undervisningen var for dårlig med mer.

Kronikk av Kjetil Kvalsvik, ansatt ved Institutt for sosialantropologi og universitetsstyrekandidat

Debatten gikk først og fremst på fagene innen samfunnsvitenskap og humaniora, fag som jeg selv tilhører og derfor tar utgangspunkt i.

Det er ganske typisk at slike universitetsdebatter leder til en slags felles "psykose" over tingenes tilstand, der ingen klarer å initiere noe konkret. Er man heldig blir det nedsatt et utvalg av Stortinget eller et departement for å se nærmere på saken. I beste fall kan slike utvalg føre til noen vage initiativer og kanskje en reform av et strukturelt forhold eller to.

Hvis man mener utdanningstilbudet og undervisningen ved universitetet er for dårlig, hva kan man gjøre med det? Problemet er bare at de forhold som kritiseres og diskuteres ofte sokner til problemstillinger ved hvert enkelt fag. Og hvem bestemmer i praksis over fagenes organisering og innhold? Instituttene! Derfor er departementet, universitetsstyret og fakultetsstyret maktesløse – studieplanen er instituttets domene! Så når alle gode reformvennlige krefter henvender seg til «universitetet» er det ikke en enhetlig organisasjon de snakker til, men til et titalls institutter med hver sine faglige tradisjoner og hver sine ideer om pensum og organisering av undervisningen. Universitetet som sådan (les: universitetsstyret) kan ikke styre instituttene studieplaner.

Når alt koker ned til det praktiske er

det jo studieplanmessige forhold (undervisningsopplegg og eksamen) som egentlig er temaet for disse debattene. Nødrop om økte ressurser relaterer seg til at lærerne ikke klarer å gjennomføre normale plikter på en skikkelig måte (forskning og undervisning). Bare en får flere stillinger og mer driftsmidler kan man tenke reformer. Mer ressurser er neppe realistisk i nær framtid, og ønsker man noe i denne debatten må man diskutere hva som er mulig innenfor eksisterende rammer.

Den norske universitetstradisjonen er ikke undervisningsgivende, men eksamensgivende. Formelt sett styres alt gjennom eksamenene. Undervisningen har karakter av å være tilbud om rettledning i pensumlesingen med sikte på endelig eksamen. Det er der man skal prestere og det er der man blir rangert for videre studier på høyere nivå. I en forstand er det jo slående at 27 undervisningsuker ikke «krediteres» på noe som helst vis. Man trenger ikke være til stede, man trenger ikke skrive noe, bare man møter opp til eksamen. Systemet er reproduktivt.

I disse universitetsdebattene synes det som at alle er mer eller mindre enige om at studentene skriver for lite (dette gjentas jo til det kjedsommelige). Poenget er at systematisk «akademisk» skrive er en refleksiv prosess. Man må jobbe med pensum i stede for å bare lese det. Men når universitetet er totalt eksamensstyrt, altså at studentene ikke føler at de får uttelling for noe annet en prestasjonene til eksamen, styrer dette måten studentene jobber på. De reproducerer pensum, med tanke på den store prøven ved slutten av semesteret.

Skal universitetsstyret ha noen innflytelse på disse viktige problemstillingene må man tenke konkret. Det hjelper ikke å vedta at studentene skal skrive mer.

Tenk dere følgende eksperiment. Et institutt stiller opp frivillig opp på et prosjekt, der UiTø finansierer eventuelle ekstrakostnader, gir dispensasjon fra reglement og så videre. NN Grunnfag får følgende form.

- Ordinær eksamen oppheves (hjemmeeksamen og skoleeksamen).

- Pensumlista erstattes av en «temaliste med anbefalt litteratur».

- Studentene leverer for eksempel 3-4 oppgaver per semester – lærer evaluerer disse fortløpende og hvor studentene får tilbakemelding. Lærerne får da anledning til å følge opp studentene og se deres faglige utvikling over tid. (Seminarlærerne kan jo tenkes som veiledere i oppgaveskrivingen).

- Undervisningen går som «kurs» og forbereder videre arbeid med oppgavene.

- Ideelt sett kan karakterskalaen oppheves eller «grovskaleres», men dette vil selvfølgelig skape problemer for opptak til hovedfag.

Dette er bare en spontan tanke som sikkert er kontroversiell ut fra mange hensyn. Poenget er å få til et undervisningsopplegg der skrive og systematisk jobbing med litteratur er det sentrale og ikke eksamen. Med et slikt utgangspunkt, der studentene har mengder av skriftlige ferdigheter, kan man i neste omgang gå løs på en debatt om hovedfagene.

Min oppfordring er: Prøv reformer gjennom konkrete prosjekter, evaluere disse og trekk konklusjoner for videre arbeid. Å vedta intensjoner fører ingen veg.

Høyt spill på venstre banehalvdel

Det var to veteranspillere som møttes til duell på Internasjonalt seminar 28. oktober. Per Kristian Foss og Erik Solheim hører definitivt til Stortingets tungvektslag. Likevel var det mer samspill enn motspill om kveldens tema, Europas fremtid.

Harald Groven
Ingrid Hedlund (foto)

Den gode gamle høyre-venstre-aksen virket mer forvridd enn noen gang før: SVs Erik Solheim lovpriste positive sider ved kapitalismen, og velsignet Nato-bombing av Serbia. Høyres Per Kristian Foss etterlyste mer politisk styring av økonomien og kritiserte lavskattekonkurranse og valutaspesulasjon.

– Sjelden har jeg hørt en høyremann snakke så varmt om styring av økonomien, sa Erik Solheim.

– California-kapitalisme fører til et misforhold mellom politiske og økonomiske styringsmidler. Det skaper store politiske problemer, sa Foss.

– Blant de mest kapitalistiske landene i verden er faktisk statene i det tidligere Øst-Europa. Jeg må til stadighet roe ned mine østeuropeiske kolleger i deres iver etter markedsliberalisme, påpekte han.

SV ble i sin tid dannet i protest mot Nato og norsk sikkerhetspolitikk. I debatten forsvarte Erik Solheim et FN-støttet Nato som et redskap i fredens tjeneste. Når Solheim beveget seg ut på sitt partis høyre fløy og Foss brukte taletiden på å rose sosialdemokratiske regjeringer i Europa, møttes de nesten på midten.

Store deler av debatten virket som en slapp returkamp etter den heftige EU-kampen for fire år siden. Men både Foss og Solheim viste at EU kunne diskuteres med en nyanserikdom som ville vært utenkelig i 1994.

– Mine søsterpartier i Europa lider av euroskeptisisme. De er mer opptatt av detaljer i direktivene enn av vyene.

Omkamp i EU spørsmålet så Per Kristian Foss ikke for seg.

– EU-utvidelsene i Øst-Europa vil skape ett nytt EU i 2005. Dette må imponere noen. Noen må skifte synspunkt på EU. Da muren falt ble nemlig ingen imponert, sa Foss.

Sosialdemokratisk EU?

En av de mest markante endringer i Europeisk politikk den siste tiden er at både Tyskland, Frankrike, Storbritannia og Italia har fått sosialdemokratiske regjeringer. Pussig nok var Per Kristian Foss like positiv til denne utviklingen som Erik Solheim.

– Sosialdemokratiske regjeringer i Europa er en fordel. EU er et politisk system. Det er ikke et regime. EU er ingen eksponent for en politisk fløy, sa Foss. Et Europa styrt av kristelig-demokratiske regjeringer ville i følge Foss stagnere.

Globalisering

Hovedaspekter ved globalisering er fri bevegelse av kapital og teknologi, sa Foss. Han tegnet et bilde av moderne kapitalisme som en elektronisk utrustet arme som hele tiden leter opp de beste investeringsobjektene.

Men han var kritisk.

Det er vanskelig å spå, særlig om framtiden. På internasjonalt seminar skulle Europas fremtid spås.

– Er dette bra? Nei, for det finnes ingen politisk motkraft. Innenfor nasjonalstaten har vi kredittilsyn, nasjonalbank og konkurransetilsyn. Men i det internasjonale samfunnet, har vi ingen av disse styringsverktøyene, var hans diagnose.

– Det internasjonale pengefondet IMF har ikke makt når ting går godt. De har kun makt når det går til helvete. IMF er ingen "internasjonal forbannelse" slik mange på venstresiden vil ha det til. IMF er faktisk en kopi av vestlige rettstater, sa Foss.

Solheim var hovedsakelig positiv til internasjonaliseringen.

– I den klassiske imperialismens epoke førte kolonisering og multinasjonale selskaper til at ressurser ble tappet ut av 3. verden land. I dag derimot, er det en ulykke for landene om utenlandske selskaper lar være å gjøre investeringer. Har for eksempel Microsoft en Burma-politikk, spurte Solheim retorisk.

Internt på venstresiden

Store deler av debatten ble en repetisjon

Utopia tar gjerne imot leserinnlegg. Skriv kort og poengtert, og du når flere med dine meninger. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte. Oppgi navn og adresse. Leserinnlegg kan trykkes anonymt. Vi foretrekker tekst på diskett eller via e-post.

"Joseph Mengele, nazilegen som aldri ble fanget, utførte sine eksperimenter på tvillinger. Han sydde noen sammen for å skape sine egne siamesiske tvillinger, sprøytet gift inn i andre og så hvor lenge de var i stand til overleve."

Les videre på side 16.

Utopia

Studentavisa | Tromsø

...er et organ for studentene i Tromsø. Avisen gis ut med støtte over semesteravgiften.

Ansvarlig redaktør:
Per Steinar Moen

Kulturredaktør:
Marianne Søndmør

Deskansvarlig:
Anders Henriksen

Fotoansvarlig:
André Kvernhaug

Internettansvarlig:
Harald Groven

Sivilarbeider:
Per Christian Strøm

Redaksjonen:
Stine Eidissen Bya, Lars Åke Andersen, Martin Tjersland, Marit Helene Stensen, Siri Vaggen Olsen, Lise Anita Swensen, Vegard Bønes, Kjersti Nielsen, Ingrid Hedlund og Asbjørn I. Bartnes, Hallgeir Løland Torpe, Lars Danielsen, Kristian Misund, Aslak Haanshuus, Ørjan Haugholt, Ragnhild Vik Nilsen, Hadi Lile, Torstein Solli Hansen, Håvard Bråthen, Erlend Bønes, Irene Foss, Antal Csipa, Dag Ellingsen, Kjetil Storeide, Andreas Knudsen, Cecilie Knoph Berg, Ole Fjereid, Hilde Holmefjord, Ken Mølmann, Asbjørn Moe, Turid Espelund, Trude Haugseth, Håvard Stangnes, Ingvild Holvik, Nina Sandvik, Edel Cecilie Disch, Mette Strengenhagen og Thomas Johansen.

Adresse:
Universitetet – SVF
9037 Tromsø

Kontortid:
Mandag-fredag kl. 09.00-16.00
(Glassburet, SVF-kjelleren)

Telefon:
77 64 57 20 (Glassburet)
77 64 53 66 (Desken)

Faks:
77 64 51 99

E-post:
utopia@stud-org.uit.no

Internett:
http://www.utopia.no

ISSN:
0806-9611

Trykk:
Bladet Tromsø,
i et opplag på 5000

Annonsepriser:
Kontakt oss for tilbud, evt.
se www.utopia.no/annonse

Neste deadline:
26. november 1998

Neste utgivelse:
2. desember 1998

Student-rabatt

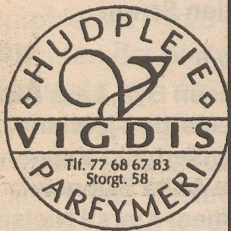
Rabatten gis ved visning av gyldig studentbevis og betalt semesteravgift. Rabatten gjelder varer til ordinær pris.

Jekta Handelssted tlf 77 67 37 20

AVIS BILUTLEIE

Arctic Bilutleie as Vestregt. 16, tlf 77 61 58 50 Flyplassen, tlf 77 67 98 40

MADRASS Huset AS

Stakkevollvn. 51 (i Bjørn-bygget) tlf. 77 65 84 00

AEROBIC STUDIO 7 TRIM OG SOL Søndre Tollbugt. 7 tlf 77 68 82 88

18 097 Chr. Hanssen FOTOGRAFISK ATELIER Fr. Langesgt. 22 tlf 77 68 56 56

Domusgården tlf 77 66 67 70

BRØDRENE JOHANNESSEN AS HERRE- OG UNGDOMSKLÆR v/ brua tlf. 77 68 35 41

I.AUSTAD AS Austadbygget, sjøgata 13 tlf. 77 68 45 51

INTEROPTIK Brillehuset AS Storgt. 88 tlf 77 68 21 43

SKOMAKERIET SKO - SKINN - SLIPEVERKSTED Markedsplassen tlf 776 55208

Helgeåpent på Universitetsbiblioteket

Etter et mangeårig ønske fra studentene åpner Universitetsbiblioteket for humaniora, jus og samfunnsfag dørene på gløtt for at studentene skal kunne lese der til ut på ettermiddagen på lørdager og på kveldstid på søndagene.

Per Steinar Moen Asbjørn Moe (foto)

- Vi har holdt på ganske lenge for å få åpnet biblioteket også på søndag. Derfor var det gledelig at universitetsstyret gikk med på en prøveordning, sier Lasse Ramstad, studentrådsleder ved SVF.

Må lese i helgene. Psykologistudent Agnes Gullingsrud kommer til å benytte seg av prøveordningen. - Det er jo en kjent sak at studentene må lese i helgene, fordi vi leser litt for lite i løpet av uka, poengterer hun. Foreløpig er dette en prøveordning som varer ut den mest hektiske eksamensperioden ved

Psykologistudent Agnes Gullingsrud og studentrådsleder på SVF Lasse Ramstad tar vel i mot helgeåpningen av UB. Ordningen vil foreløpig bare gjelde ut den verste eksamensperioden.

universitetet. Universitetsbiblioteket kommer til å være åpen fra lørdag i uke 44 til søndag i uke 47. På lørdagene blir åpningstiden utvidet, og nå holder biblioteket åpent fra klokken 10 til 17. På søndag kommer biblioteket til å være åpent fra klokken 12 til 20 på kvelden. Det vil også være åpent for utlån i perioden.

Studentstyret

- All honnør til Siv Tofte i studentstyret som ordnet den økonomiske delen på universitetets

regning. Til nå har vi fått midler til fire helger, og i utgangspunktet er det intensjonen at dette skal kunne utvides til å bli en fast ordning. Dette prosjektet skal synliggjøre om det er et reelt behov for helgeåpent bibliotek, sier Lasse Ramstad.

Tidligere har det også vært aksjoner som har blitt satt i gang av studentene på SVF for å få åpnet UB i helgene, men disse forsøkene har strandet blant annet fordi de ansatte på biblioteket ikke har vært interessert i å jobbe så sent på lørdagene og

på søndagene. Problemet er delvis løst med at det kommer til å være studentvakter i helgene for å avlaste de ansatte.

Positive reaksjoner

Lasse Ramstad er sikker på at prøveordningen kommer til å bli tatt godt i mot.

- De få reaksjonene jeg har fått da jeg hengte opp plakaten som annonserte dette utvidede tilbudet, har utelukkende vært positive. Jeg håper virkelig at studentene møter opp, sier han.

Skulle studentene ikke møte opp, ber han administrasjonen om fortsatt ha is i magen. Han mener at dette uansett er viktig, selv om studentene utelukkende blir i første omgang.

- Man må ikke avvise dette prosjektet, selv om man ikke får overstrømmende respons i første omgang. At man nå også får muligheten til å lese på biblioteket på søndagene, må legges inn i vanemønsteret til studentene, sier han.

Han håper at jungeltelegraferen gjør en god jobb, slik at det også vil være hensiktsmessig å holde Universitetsbiblioteket åpent sent på lørdager og på søndager også neste semester.

Tidenes raskeste semesteravgiftsfordeling?

Studentstyret har foretatt sin årlige fordeling av semesteravgifta og har enstemmig vedtatt en modell som gjorde de fleste til lags. Utopia, Tromsøstudentenes idrettslag (Tsi) og Studentsamfunnet får like mye, men Samfunnet er den store vinneren.

Trekker vi fra driftstilskuddet til Samskipnaden sitter Studentstyret igjen med 63 prosent av semesteravgiftsmidlene til fordeling til studentaktiviteter. Disse millionene, i år 2,8, har forårsaket mange sene forhandlingskvelder rundt tidligere studentstyrebord. I følge møteledelsen var årets fordeling kanskje en av de raskeste, og likevel beste, gjennom tidene.

Ny fordelingsnøkkel

Medlemmene i semesteravgiftsutvalget kom i sitt arbeid fram til en ny modell for fordelingen til de tre store studentorganisasjonene. Utvalget la vekt på at organisasjonene er like viktige og at de har like mye bruk for pengene.

Etter at de andre postene er fordelt skal derfor de tre klippene blant studentorganisasjonene dele restbeløpet likt. På denne måten sikrer man også en stabilitet i overføringene som gjør

dem mindre sårbare overfor svingninger i medlemstall og aktivitet, hevder et samlet utvalg i sin innstilling til studentstyret. Studentsamfunnet har den største økningen i forhold til fjoråret. En økning på 140 000 kroner skal kompensere for ekspansjonen generelt i organisasjonen. Anders Lilleheim fra Samfunnet orienterte om medlemstall, budsjett og aktivitetsøkning og støttet denne fordelingen fordi større kapitalkraft vil bidra til videre ekspansjon og utvidelse av organisasjonen.

Utopia og Tsi opplever en realnedgang i forhold til i fjor, men er fornøyd med modellen ut i fra den nevnte likhets- og kontinuitetstanken.

Studentforeninger får mindre

Det ble forandringer med negativt fortegn også for Studentforeningene. Mot 174 000 kroner ved 98- fordelinga, fulgte studentstyret utvalgets innstilling på 100 000 kroner til utdeling i neste periode. Bakgrunnen for denne forholdsvis store reduksjonen er i følge utvalget at det alltid er igjen penger i potten når resultatet skal gjøres opp.

Samtidig skal dette stimulere til at de mindre organisasjonene legger seg inn under søkeparaplyene Samfunnet og Tsi. Det ville likevel regne penger på disse, intensjonen var å endre søkepraksisen fordi det tidligere var forventet mer penger fra Studentstyret i forhold til hos Tsi og Samfunnet.

Problemer på Mat.nat.: Fakultetsledelse ber studentene rydde opp

Studentutvalget på Mat.nat. har ikke fått valgt studentrepresentantene til fakultetsstyret, studietvalg og i fakultets valgstyre. Fakultetsledelsen på Mat.nat. har nå tatt affære og sendt et brev til studentene hvor de oppfordres å rydde opp.

Oppfordring: I brevets opplysningsdel er det opplyst at studentene ikke har valgt utvalget og valgstyret. Dette er et problem som må løses. Fakultetsledelsen ber studentene rydde opp i forholdet til fakultetsstyret, studietvalg og valgstyret. Dette er et problem som må løses. Fakultetsledelsen ber studentene rydde opp i forholdet til fakultetsstyret, studietvalg og valgstyret. Dette er et problem som må løses.

Studentutvalget på Mat.nat. har ikke fått valgt studentrepresentantene til fakultetsstyret, studietvalg og valgstyret. Dette er et problem som må løses.

Faksimile: Utopia nr. 14/1998

Orden på Mat.nat.

Da det ble avholdt samlet allmøte for studentene på Institutt for biologi og Institutt for geologi fredag 30. oktober, ble to splitter nye fagutvalg valgt og studentrådet (SR) kunne på sitt møte mandag 2. november dermed bli vedtaksdyktig for første gang på lenge. På agendaen sto blant annet revisjon av reglementet for studentorganisering på Mat.nat., samt forholdet til studentstyret i kjølvannet av økonomisaken.

valg, mer på linje med Studentstyrets nåværende organisering. SR har nå 17 medlemmer mot tidligere 12, og SR har nå i større grad mer kontroll med hva som skjer i arbeidsutvalget, slik Utopia forstår signalene fra det nye SR.

Samtidig ble det gjort et enstemmig vedtak på å la studentstyreprerentantene, som ble trukket under behandlingen av økonomisaken, sitte ut perioden. Det ser ut til at det er tatt et oppgjør på Mat.nat. og at grunnlaget for arbeid for studentene igjen er tilstede.

Klarsignal fra regjeringen:

Vi får idrettshall

Etter årevis med arbeid overfor bevilgningsmyndighetene har endelig signalene kommet om at idrettshallen får byggestartbevilging. Både tippemidler og deler av semesteravgiften har vært prosjektert, og de resterende 5,5 millioner blir gitt over revidert statsbudsjett senere i høst.

Andreas Knudsen

André Kvernhaug (foto)

Da regjeringens framlegg til statsbudsjett for 1999 kom 5. oktober, var skuffelsen stor i universitetsmiljøet i Tromsø. Mot all forventning gikk regjeringen inn for byggestans og tilbakehold av startbevilgning for byggingen av et sårt tiltrent idrettshus ved UiTø. Det var allerede foretatt utgraving av tomt sør-vest for NFH – bak parkeringsplassen, og alt var klart for å sende ut anbud til entreprenør. Universitetet i Tromsø er det eneste i Norge som mangler idrettshall, samtidig som Trondheim bygger idrettshall nummer to.

Omdisponering

Onsdag i forrige uke kunne en begeistret universitetsdirektør melde til studentene at det allikevel gis startsignal for bygging i 99. Det er foretatt omfattende lobbyering overfor politikerne i regjeringen, man har også hatt aktivitet på Stortinget for å samle oppslutning om en endret innstilling fra Bondevik-regjeringen. Forslaget til statsbudsjett må vedtas av Stortinget. Det finnes derfor muligheter for omdisponering av midler mellom ulike poster i tiden

fram til budsjettet blir revidert og vedtatt. Prosjektutredningen for idrettshallen viser samlede byggekostnader på 23,1 millioner kroner, og av disse har bevilgning fra samskipnaden, lovede tippemidler og semesteravgift utgjort det meste. Kirke-, undervisnings- og forskningsdepartementet (KUF) har nå sagt seg villig til endre sin innstilling til Stortinget ved å be om engangsbevilgning på 5,55 millioner kroner til bygget i stedet for nullbevilgning som ble lansert i oktober.

Studentstyret

NSU-leder David Baum i Oslo sier at studentstyret ved UiTø har mye av æren for at idrettshallen nå kan bygges. Torgeir Knag Fylkesnes var i Oslo sammen med Jon Christian F. Nordrum da utslaget kom, og studentstyrelederén sier til Utopia at han er rørt over det som har skjedd.

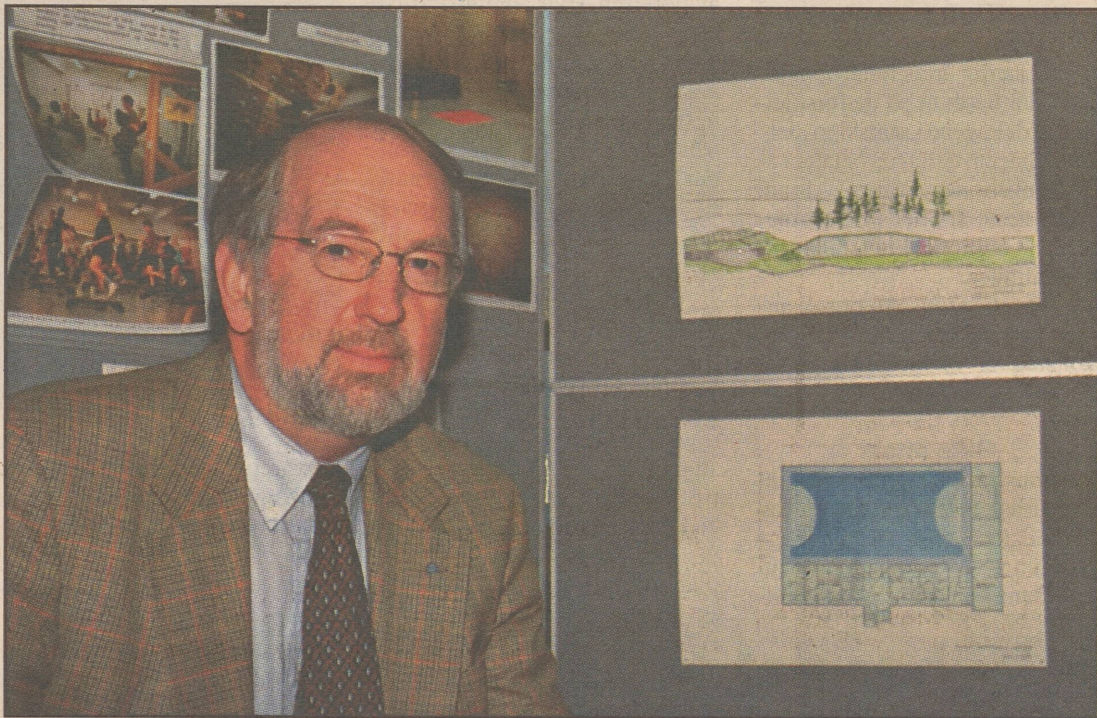
– Vi reagerte med glede, selv om vi visste at det ville komme.
 – Har alt gått etter planen?
 – Vi hadde forventet at midlene kom på regjeringens framlegg til statsbudsjett i oktober. Det virker som regjeringen hadde glemt noe, og det tror jeg faktisk de gjorde. Regjeringen begynte å definere idrettshallen som et statlig byggeprosjekt, men det er ikke Statsbygg som har ansvaret for dette byggeprosjektet.

– Hvor mye arbeid ligger bak oppnåelsen?

– Studentstyret har jobbet mye på argumentasjonsnivå denne perioden. Man har måttet skaffe politisk legitimitet på Stortinget til å sette bak kravene. Protestaksjonene tidligere i høst har hatt den virkningen at politikerne har forstått poenget.

– Hvor mye har NSU sentralt gjort for idrettshallen?

– NSU har vært forpliktet til å ta opp denne saken på møtene

Universitetsdirektør Harald Overvaag viser tegningene til idrettshallen som nå skal bygges.

sine. Ellers har de gjort et minimum.

Fylkesnes hevder at det hittil ikke har blitt vist ordentlig velferdsbevissthet innen administrasjonen på universitetet. Man har jobbet fram store midler til for eksempel medisins- og helsefagutbygging, farmasibygget og lysthusene. Idrettshallen kommer

som et rent velferdstilbud og har derfor ikke fått høy nok prioritet.

Også universitetsdirektør Harald Overvaag poengterer at Studentstyret i inneværende og foregående periode har virket sterkt for beslutningen regjeringen har fattet. Både Eidi Ann Hansen i fjor og Fylkesnes har satset sterkt sentralt og faktisk vært like viktige

som Arbeiderpartiets Troms-representant Synnøve Konglevoll, som lenge har arbeidet med saken og delvis ufortjent har fått æren for velferdsoppnåelsen, ifølge Overvaag.

Det er et faktum at man ikke har oppnådd støtte hos de andre Arbeiderparti-representantene på Troms-benken.

Breivika VI: Teorifagbygget realiseres fra mai 99

Østfløyen av teorifagbygget er det første som går til anbud når Stortinget vedtar startbevilgning for prosjektet før jul. Det er bevilget 12 millioner kroner til prosjektering av utbyggingen siden 1995.

Andreas Knudsen

Nå har man gode signaler på at omtrent 15 millioner skytes inn over revidert statsbudsjett i desember. Dermed settes spaden i jorda i begynnelsen av mai.

En misforståelse av situasjonen på byggemarkedet i Tromsø kan være årsaken til at regjeringen ikke gikk inn for at Statsbygg skulle igangsette videre utbygging av universitetet neste år. KUF hadde forståelsen av at byggemarkedet stod i press, og der-

som et større byggeprosjekt fikk startbevilgning, ville dette havne i misforhold til regjeringens mål om å senke den økonomiske temperaturen i norsk næringsliv.

Opplysningene stemmer dårlig med den endrete situasjonen i høst, og i forrige uke sendte administrasjonen ved UiTø brev til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen der Tromsø bygningsarbeiderforening og EBA entreprenørforening gjør rede for stillingen på byggemarkedet. Brevet viser at byggeaktiviteten i Tromsø har sunket drastisk i hele år, og at bransjen er avhengig av nye byggeoppdrag ved universitetet for å unngå omfattende permitteringer. Østre fløy på Hum.fak. og SVF er eneste offentlig klarerte byggeprosjekt av en viss størrelse i Tromsø for øyeblikket. Denne opplysningen utgjør et viktig moment i Stortingets vurderinger av regjeringens framlegg til statsbudsjett.

Høyest prioritet

Teorifagbygget, i administrasjonen, kalt "Breivika VI", ble gitt høyeste prioritet på planene til Statsbygg for neste år. Stortingsproposisjon nr. 1 under kap. 263 inneholder følgende: "...og Regjeringen vil søke å sette i gang dette prosjektet så raskt de økonomiske forholdene tilsier det".

I tillegg fattet Stortinget et sterkt vedtak – et såkalt ro-mertallsvedtak, på å be regjeringen forsere godkjenningen av startbevilgning for iverksetting av teorifagbygget. Arbeidet for byggestart er ført over en syvårsperiode, der administrasjonen har prøvd å ligge i forkant av Stortinget for å være på banen når budsjettet skal utarbeides. Breivika VI er lagt frem helhetlig men med fullstendige enheter og egne prosjekteringsutredninger.

Universitetet i Tromsø har foreløpig kapasitet på 3000 av 6000 studenter.

12 Onsdag 29. april 1998

Utopia

Idrettshallen:

365 dager igjen – hvis politikerne vil

Politikerne har muligheten til å gjøre idrettshallen vår klar til april 1999 – hvis de klarer å gi de siste seks millionene vi trenger for å få prosjektet i gang.

Per Steinar Mann
Lars Ole Andersen (foto)

15. mai i år begynte behandlingen av det reviderte statsbudsjettet, og det ligger første muligheten til å få fullstendig startbevilgning til idrettshallen ut det eneste universitetet i Norge uten verken idrettshall eller studenthus. De andre partiene vil etter det Utopia erfarer ikke ta egne initiativer hvis ikke regjeringen støtter prosjektet.

Ikke sytting

– Dette er ikke sytting fra studentene i Tromsø sin side. Som eneste universitet og høyskole i Norge mangler vi både idrettshall og studenthus. Dette bør ses på som en prioritet slik fra Stortinget nå angår både Nord-Norge og for å ta utbyggingen andre steder, sier studentstyrets leder Torgeir Knag Fylkesnes.

Man mener derimot det er utvilsomt at de siste seks millionene de slipper å søke om, er avgjørende for å få startbevilgning av myndighetene, sier han.

Klarsignal
Studentstyret ved universitetet og høyskolen hadde i fortiden til pressekonsferanse for å markere at retningsutredningen hadde et utkast til idrettshallen. Dette er et viktig skritt i arbeidet med å realisere idrettshallen. Det er viktig at politikerne i regjeringen ser på dette som en prioritet, og at de gir de siste seks millionene vi trenger for å få prosjektet i gang.

God form er viktig
– Hvis vi får idrettshall, vil hele kommunen økte poenget av det. I dag er hallkapasiteten i Tromsø fire prosent over, og utbyggingen er for mange av oss et viktig spørsmål. Når studentene får en egen idrettshall, vil resten av kommunen få friskgjort utbygginger som vi har oppgitt.

Idrettshallen skal ikke bare kunne

Torgeir Knag Fylkesnes på den utgravede tomta til idrettshallen. – Om ett år har vi hall, hvis vi får pengene til revidert statsbudsjett.

benyttes av studentene.
 – Også ønsket vil kunne benyttes ved idrettshallen. I tillegg skal man jo ikke se bort i fra at regionalskoleen også kan ha bruk for et slikt utbyggingsprosjekt, sier Knag Fylkesnes.

Arbeidsprogrammet
Et norsk studentmøte arrangeres i

Samskipnaden med 600.000 i underskudd

For første gang i historien budsjetterer samskipnaden med et underskudd til neste år. Det er hovedsakelig barnehagedriften som skaper røde tall i budsjettet med et underskudd på 1,8 millioner kroner. Studentene kommer til å lide med økte priser.

Per Steinar Moen
André Kvernhaug (foto)

Det er særlig årets lønnsoppgjør som slår hardt ut på de forskjellige avdelingene i samskipnaden. Barnehageavdelingen betaler i år 20,9 millioner kroner i lønn, mens neste års budsjett estimerer 22,8 millioner kroner i lønnsutbetalinger.

– Årets lønnsoppgjør kommer til å slå for fullt ut i 1999, konstaterer økonomisjef Anne Aronsen i samskipnaden.

Økte priser

Administrasjonen ved samskipnaden har lagt fram sitt forslag til budsjettet. Før det endelige budsjettet vedtas, skal det gjennom samskipnadens økonomiut-

valg, før styret tar den endelige avgjørelsen. Hvis administrasjonen får det slik de vil, kommer prisene på samtlige av samskipnadens tjenester å øke fra og med neste år. Foreldrebetaling i barnehagene økes med 3,5 prosent, husleiene økes i gjennomsnitt med 4 prosent, mens kantineprisene økes med rundt 3 prosent.

– Det er beklagelig at prisøkningen på våre tjenester blir større enn hva studentene får i økte kostnadsnormer. Studentene kommer til å få det dårligere, også når vi tar hensyn til pristigningen i samfunnet for øvrig, sier Aronsen.

I forslaget fra administrasjonen står det at "det er imidlertid ikke mulig for SiTø å påta seg

ansvaret for studentøkonomien alene og i administrasjonens forslag til budsjett har det vært nødvendig å foreslå høyere prisøkninger enn det som ideelt sett

hadde vært ønskelig".

Barnehagekrise

Anne Aronsen mener at det har vært en gradvis forverring av rammebetingelsene til barnehagene de siste årene.

– Kronebeløpet for 3- til 6-åringer som overføres fra staten har vært det samme siden 1996. Vi mistet et årskull med unger da 6-års reformen i skoleverket ble innført. Kontantstøtten tar i tillegg i andre enden av barn inntil toårsalderen. Den kommunale støtten til barnehagene har også minket de siste årene, og på den fronten er det lite håp om bedring, sier økonomisjefen.

Ikke dramatisk

Gjennom flere år med overskudd har samskipnaden etter hvert samlet opp en stor egenkapital som kommer godt med i underskuddsperioder.

– Vi kommer til å dekke underskuddet inn med tidligere års overskudd. Vi håper at dette ba-

re blir en engangstilfelle, sier Anne Aronsen.

Likevel frykter samskipnaden at rammebetingelsene ikke kommer til å bli bedre i årene framover.

– Det kommer til å bli en utfordring å påvirke rammebetingelsene, sier hun.

Overskudd

Selv om barnehageavdelingen går med stort underskudd, klarer både boligavdelingen og kantineavdelingen seg ganske godt. Begge disse tjenestene går med overskudd. Boligavdelingen er budsjettert med et overskudd på 391.000 kroner i forhold til årets budsjett som lå på 435.000 kroner. Administrasjonen tror på et overskudd på 539.000 kroner til neste år, mot årets 500.000 kroner. Dette til tross for at samskipnaden har startet en ny kantine på farmasibygningen uten at de regner med at kundegrunnlaget kommer til å øke.

– Vi har det trangt nok

Irlin Aasnæs er misfornøyd med at samskipnaden planlegger å sette opp prisen ytterligere.

Per Steinar Moen
André Kvernhaug (foto)

Administrasjonen foreslår å kutte ned vareforbruket på kantine, og det vil sannsynligvis kreve noen justeringer på de forskjellige menyer, samt at noen produkter kanskje vil utgå. Men selv om kantine og boligavdelingen går med overskudd hver for seg, går over-

skuddet til å dekke det store underskuddet på barnehageavdelingen.

– Jeg synes staten og kommunen som må betale for barnehagene, og ikke studentene gjennom økte boligpriser og kantinepriser, sier Irlin Aasnæs.

Dårlig og dyrt

Irlin Aasnæs mener kantine tilbudet allerede i dag er for dårlig – og for dyrt.

– Jeg spiser kun i kantina når jeg må. Jeg kan lage bedre og rimeligere mat enn det som blir servert her: Overkokt pasta og smakløs kjøttsaus, sier hun.

Irlin Aasnæs mener tilbudet i kantina er for dårlig allerede nå, og synes en ny prisstigning ikke er på sin plass.

NTNU ute av NSU

NSU har avsluttet sin bekreftelseskampanje i Trondheim og må reise hjem uten fangst. 53,6 prosent av de som stemte har ifølge lokallagsleder i NSU Tromsø, Torgeir Knag Fylkesnes, valgt å være "free riders" hos NSU. – Dette er usolidarisk, tordner Fylkesnes.

Per Christian Strøm
(tekst og foto)

Landstinget til NSU vedtok at alle lokallagene i organisasjonen i løpet av neste periode skulle bekrefte medlemskapet sitt i organisasjonen. I høst har dermed arbeidsutvalget i NSU sentralt drevet kampanje ved de aktuelle lærestedene. For Tromsøs vedkommende ble det ikke uravstemning fordi studentstyret vedtok å melde univer-

sitetet kollektivt inn via lokallaget. Det er avholdt avstemning ved landbrukshøgskolen på Ås der resultatet var overbevisende 97 prosent for medlemskap, og ved universitetet i Oslo med noe mer moderate prosent.

– Verst for Trondheim

– Dette rammer NTNU mer enn det rammer NSU. De har nå sagt fra seg muligheten til å være med på å legge politikken som skal føres for studentpolitikk i Norge, sier Fylkesnes.

Ekslokallagsleder i Trondheim, Håvard Ravn Ottesen, mener at det kan gjøres et bedre arbeid for studentene utenfor NSU.

– Faktum er at en stor del av NSUs arbeid går på generelle interesser for studentene, argumenterer Torgeir.

– Trondheim viser en usolidarisk holdning ved å henge seg på NSU som "free riders" uten å ta ansvar selv, legger han til.

– Unikt

– Tenk om et lokal fagorganisasjon i Troms hadde meldt seg ut av

den sentrale fagorganisasjonen på syttitallet! Det er en fascinerende tanke. Ser man litt større på det er dette en del av en mentalitet for tiden. Studenter klager over dårlige studieforhold og undervisning, men de velger en passiv handlingsform i sin måte å si fra på. Hadde jeg vært misfornøyd med politikken til et organ jeg var tilknyttet ville jeg gått inn i organisasjonen og gjennomført et maktskifte. Det er ikke konstruktivt å legge fra seg ansvaret, sier en oppgitt Fylkesnes.

Feil fokus

NSU er en organisasjon hvis målsetting er å sikre studentrepresentasjon i organer der avgjørelser med konsekvenser for studentene gjøres.

– Trondheim har fokusert for mye på hvordan NSU gjør tingene, mens de har glemt strukturen til organisasjonen. Det synes ikke som om Trondheim har forstått viktigheten av at studentenes interesser er kanalisert blant annet til arbeid opp mot sentrale myndigheter, sier Torgeir.

Alle taper på at NTNU melder seg ut, mener T.K. Fylkesnes.

– Den avgjørelsen studentene har tatt er en modig avgjørelse. Debatten om studentunionen har i stor grad vist at det er behov for større kontakt og forståelse mellom studiekulturene, sier Håvard Ravn Ottesen i pressemeldingen som er sendt ut av NTNU

Splittet NTNU?

Norges tekniske høgskole (NTH) på Gløshaugen og den allmennvitenskapelige høgskolen (AVH) på

Dragevoll (AVH) ble ved overgangen til 1996 slått sammen til NTNU. Studentutvalget på Dragevoll stemte for medlemskap, mens studentutvalget på Gløshaugen stemte mot. Da Utopia gikk i trykken var de respektive stemmetallene fra Gløshaugen og Dragevoll ennå ikke offentliggjort.

– Mest sannsynlig vil disse vise at man har med to blokker å gjøre ved universitetet, avslutter Fylkesnes.

Universitetsstyret:

Allmøte samme dag

20. november arrangeres valg til universitetsstyre- og råd for perioden 1999-2001. Studentstyrets initiativ til allmøte med kandidatene ble ikke fulgt opp. Nå arrangerer valgstyret allmøte samme dag som valget står, og studentstyret blir avspist med diskusjonsmøte 11. november.

Andreas Knudsen
Thomas Johansen (foto)

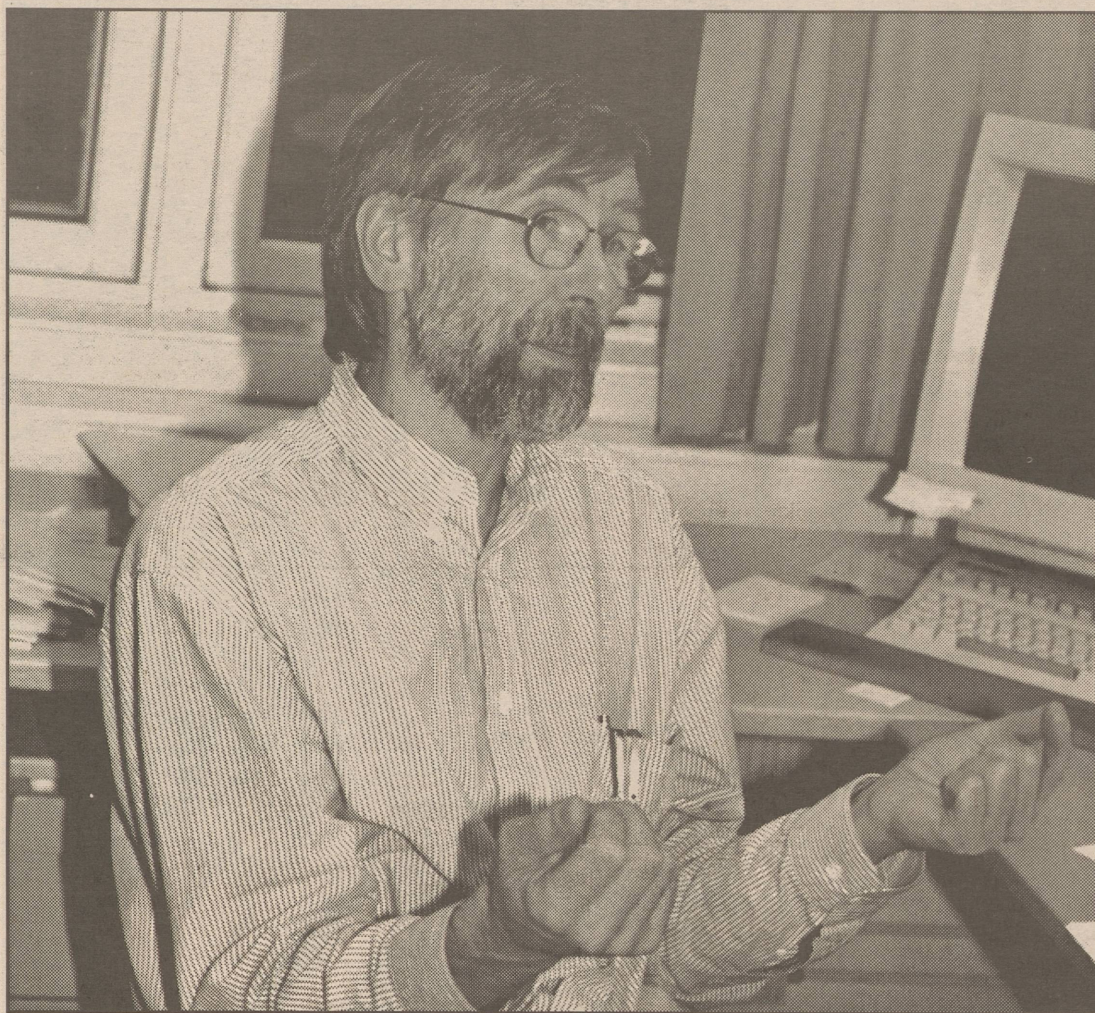
Studentstyrets planlagte allmøte med universitetsstyre kandidatene skulle gjennomføres før nominasjonsfristen gikk ut, slik at alle parter kunne få innvirkning i prosessen fram mot den endelige innstillingen av kandidater. Det har vært en del turbulens omkring noen av de nominerte, og ved enkelte fakultet stiller flere kandidater til kamp om samme verv.

Utopia kontaktet Reinert Grammeltvedt, sekretær i valgstyret, for å undersøke det manglende informasjonsarbeidet overfor studentene og påstått trenering av det planlagte allmøtet.

Studentstyret hadde målsetting om en diskusjon før nominasjonsfristen. Det fungerer ikke sånn. Jeg tror ikke studentstyret er nok kjent med hvordan det vitenskapelige ved universitetet fungerer, sier han.

Tradisjonell gjennomføring

Grammeltvedt hevder at grunn-

Valgstyresekretær Reinert Grammeltvedt er ikke imponert over studentstyrets initiativ til debattmøte med universitetsstyre kandidatene.

laget for utsettingen av allmøtet er ønsket fra de nominerte på universitetsstyrelistene. Ansatte og nominerte har kontaktet valgstyret for å utsette debattmøtet. Det er i henhold til praksis ved tidligere valg til universitetsstyre- og råd at man avholder et informasjonsmøte samme dag som valget står. Administrasjonen ved universitetet står for gjennomføringen, slik at studentstyrets initiativ må samkjøres med administrasjonen.

Universitetets styre er sammensatt av fast og midlertidig vitenskapelig tilsatte og gruppen teknisk og administrativ tilsatte. Det samme gjelder for universitetsrådet. Den første valgforsamlingen har valg i Aud.max. klokken 12.15 – samtidig som teknisk og administrativ forsamling avholder sitt valg til universitetsstyret i Hiet. Debattmøtet med kandidatene avholdes klokka kvart over ni, og alle interesserte inviteres til å delta.

Utopia utelukker ikke at det ligger store uoverenskomster bak flere kandidatur, og vi oppfordrer studentene til å møte opp. Studentstyrets diskusjonsmøte har i skrivende stund ikke fått tilbakemelding fra noen av de inviterte kandidatene.

De to studentrepresentantene til universitetsstyret velges separat av studentstyret på konstituerende møte 25. november.

Høyere avdelings studium

Er du siviløkonom, sivilingeniør – har du fireårig økonomisk-administrativ utdanning eller universitetsutdanning av høyere grad? Vi kan tilby et toårig studium på hovedfagsnivå som samtidig utgjør kursdelen i doktorgradsstudiet ved NHH. Høyere avdeling inneholder spesialiseringsmuligheter innenfor Administrasjon, Bedriftsøkonomisk analyse, Samfunnsøkonomi, Økonomisk geografi, Økonomisk historie og Språk. Et spennende studium med høyt faglig nivå.

Ta en titt på våre hjemmesider! Her finner du mer informasjon om studiets fordypningsmuligheter, kurstilbud, opptakskrav, stipendmuligheter m.m.

www.nhh.no

SØKNADSRISTER:

1. desember for opptak i vårsemesteret
15. juni for opptak i høstsemesteret

NHH

Norges Handelshøyskole

Helleveien 30, 5035 Bergen-Sandviken
Telefon 55 95 92 00 – E-post: NHH.opptak.vid@nhh.no

Ettårig studium i

Praktisk pedagogikk

NHH tilbyr ettårig studium i praktisk pedagogikk rettet mot kandidater som har en fagutdanning i økonomisk-administrative fag. Utdanningen gir lektorkompetanse tatt sammen med høyere avdelings studium ved NHH og adjunks- eller faglærerkompetanse dersom man er siviløkonom eller har tilsvarende økonomisk-administrativ utdanning.

Ta en titt på våre hjemmesider! Her finner du nærmere informasjon om studiet i praktisk pedagogikk og andre studier ved NHH.

www.nhh.no

SØKNADSRISTER:

1. desember for opptak i vårsemesteret
15. juni for opptak i høstsemesteret

NHH

Norges Handelshøyskole

Helleveien 30, 5035 Bergen-Sandviken
Telefon 55 95 92 00 – E-post: NHH.opptak.vid@nhh.no

Studentrabatt

Rabatten gis ved visning av gyldig studentbevis og betalt semesteravgift. Rabatten gjelder varer til ordinær pris.

expert
elektromarked
midt i sentrum!

J.M.HANSEN
Storgt. 56 tlf 77 66 55 00

Stortorget 2
tlf 77 61 11 66

Urmester Noralf Andersen
Stortorget 3
(vis a vis Domus)
tlf. 77 68 26 55

WINTERSPORT
SPORTSHUSET A/S

Bowling & Squash

Stakkevollvn 49
tlf 776 19770

Åpent 10:00-24:00
alle dager

VANDRER'N

Grønnegt. 23
tlf 77 68 12 64

KAFFE · TE · KRYDDER
Taras
DUFTER OG GAVEARTIKLER

Markedsplassen tlf 776 82254

NordiX Data AS

Stakkevollvn 15 tlf 77 61 01 06

Britt's
BOUTIQUE
Storgt. 89 og Jekta
tlf 77 60 19 80

SKINNMESTEREN
VEITASENTERET · TLF 77 61 25 01

Jensens Sko
EURO SKO

Torgsentret - Storgt. 79 tlf
77 68 15 63

TSI

er ansvarlig for
studentrabatten.

Zapatista – med rett til å engasjere

Plutselig sitter du der med en følelse av at Verden slår deg hardt og brutalt. Du kommer deg forsiktig opp på knærne igjen, og innser at det blir tungt å reise seg. Alt sammen fordi tre unge gutter tok med seg et videokamera til Chiapas i Mexico.

Mette Strengehagen

Regissøren Ståle Sandberg hadde lest kommunikeene til zapatistene på Internett, og dro til Mexico for å lage film om en lokal frigjøringskamp. Uten erfaring i filmbransjen og i mangel av et stort kontaktnett, måtte han og to venner finne sin egen vei og sitt eget språk. Tre år senere vises filmen for fulle hus i London, USA og Tromsø.

–Vi trodde vi skulle lage en film om zapatistene i Chiapas, men forstod etterhvert at filmen handlet vel så mye om oss selv, sier Sandberg.

Subjektiv og krass

Filmen kritiserer kapitalismens og de globale markedskreftenes økende makt over vanlige menneskers hverdag. Produsentene gir bevisst en subjektiv framstilling av zapatistenes kamp. Statsmenn og generaler får ikke noe talerør for sin politikk. Alt handler om de undertrykte, de kjempende. Men mest handler Zapatista om oss selv. Vellykka, vestlig ungdom som tror vi lever i et demokrati. Ungdom som ikke riktig har forstått at også vi blir styrt og undertrykt av globale markedskrefter.

Ikke dogmatisk

–De som leter vil nok raskt finne likheter med sosialismen i filmen vår. Og det er nok riktig til en viss grad, medgir Sandberg.

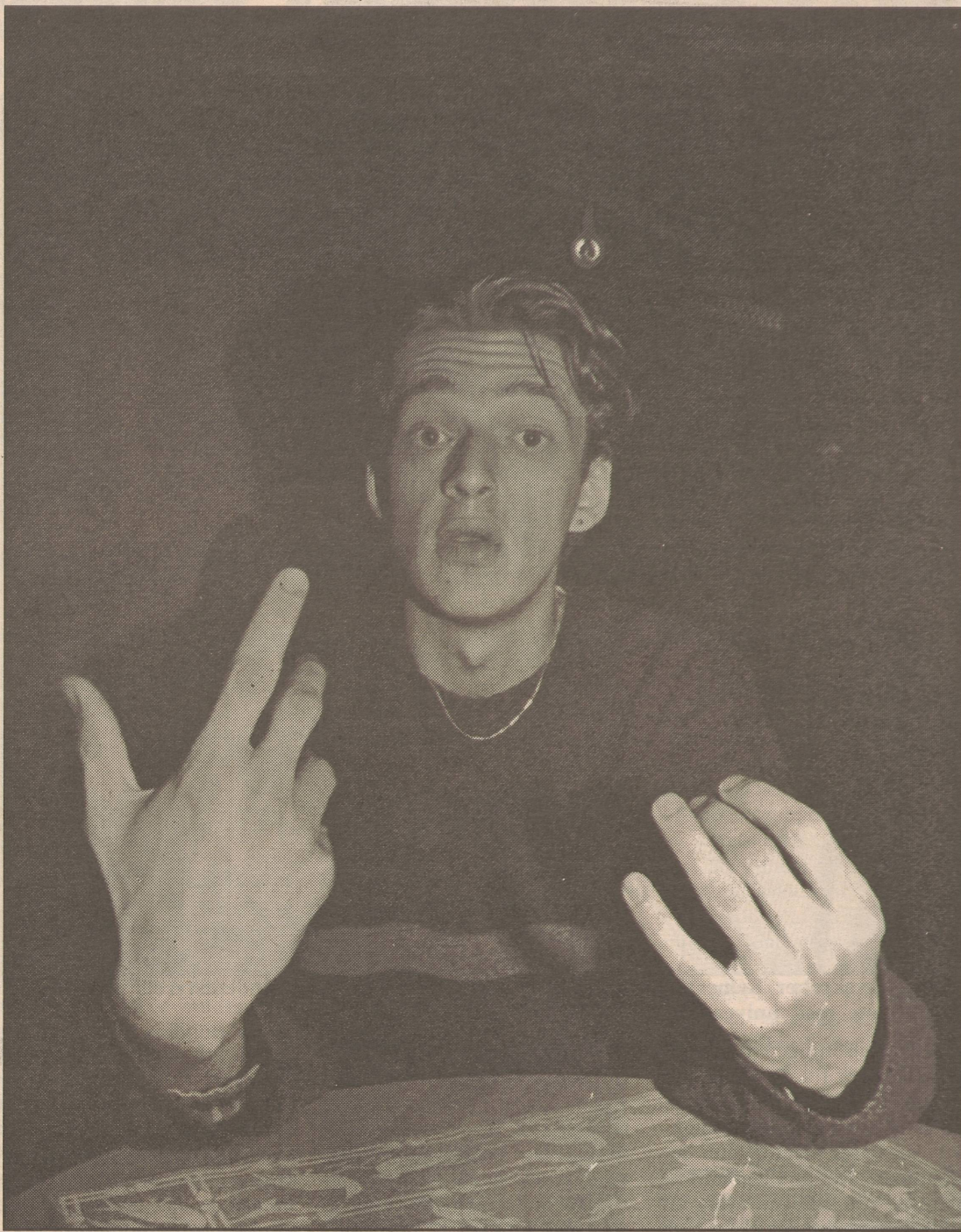
– Men du finner ingen dog-

mer i Zapatista. Vi presenterer en lokal historie som tegner et kritisk bilde av verdenssamfunnet.

Økt bevissthet

Håpet er at den kan inspirere

til økt bevissthet om hva som skjer rundt oss. Det viktigste for oss var å skape et medium som snakker ungdommens språk. Vi gir ingen svar på hvordan forandringen skal skje. Budskapet ligger i fil-

Regissør Ståle Sandberg er fornøyd med responsen på sin film Zapatista.

men, men konklusjonen må hver og en finne selv. Muligens når vi færre på denne måten, men det blir mer virkningsfullt. Vissheten sitter sterkere hos hver enkelt gjennom personlig forståelse.

Budskapet i Tromsø

Hvor mange som forstod budskapet da SAIH viste filmen for Tromsø-studentene vites ikke. Men Ståle Sandberg håper at filmen satte i gang en tankeprosess. I Tromsø burde studentene forstå at noe er galt når bare ti prosent deltar i Studentstyrevalget. Kanskje kan filmen få dem til å forstå at de kan gjøre noe med situasjonen. Ståle Sandberg har en usvikelig tro på at forandring er mulig. Når zapatistene klarer å gjøre noe med sin ekstreme situasjon, burde alt ligge til rette for at også vi kan finne og møte våre utfordringer.

Vi er dere

–Folk skal ikke reise til Chiapas og kjempe zapatistenes sak etter å ha sett filmen. Zapatistene ber ikke om hjelp fra andre. Deres styrke ligger i forståelsen av at forandring i Chiapas først kan komme når Mexico blir forandret. Og Mexico kan først forandres når resten av verden er i endring. Den beste hjelpa zapatistene kan få, er at folk forsøker å finne sin vei til forandring i sin del av verden. Skal vi overleve må vi bry oss litt mer om andre og tenke litt mer selv. Da vil vi også oppleve å bli rikere inni oss, avslutter en entusiastisk Sandberg.

Økning av studenttallet

Store problemer på medisin

Det planlegges en omfattende økning i antall studieplasser på medisin embetsstudiet, men det medisinske fakultetet og universitetet står overfor store utfordringer i denne prosessen.

– Vi har allerede et problem når det gjelder driftsmidler og dimensjoneringen av studieplasser i forhold til plasstillgang, sier Egil Arnesen, dekan ved det medisinske fakultet.

Per Christian Strøm

Det ble tatt opp 76 studenter til medisin embetsstudiet i høst, en økning på 6 studenter i forhold til i fjor. Dette er en del av departementets målsetning om å øke antallet medisinerstudenter i Tromsø til 90 i løpet av en tiårsperiode.

– Det er ønskelig med 120 studenter i året på sikt, sier

Arnesen, men legger til at det må skje radikale endringer ved det medisinske fakultetet og RiTø før dette kan bli en realitet. Undervisningen og studiesituasjonen vil være noenlunde konstant, med noe stoking og annen samkjøring i forhold til hva som er tilfelle i dag. Det avgjørende er tross alt ressurs-tillgangen som allerede i dag er for liten.

Han trekker frem den ekstra budsjetbevilgningen til fakultetet, som var en forutsetning for i det hele tatt å kunne gjennomføre undervisningen dette året.

Tromsø tappes

– Om en tiårsperiode vil mange av de akademisk ansatte ved det medisinske fakultetet i Oslo gå av med pensjon. Dette betyr at

universitetet må se seg om etter nye undervisnings- og forskningskrefter. Vi frykter at Tromsø vil tappes for mennesker innen akademisk medisin for å dekke behovet sørpå.

Arnesen legger til at det i dag er en ulykkelig situasjon ved fakultetet fordi rekrutteringen til den akademiske medisinen nærmest har stoppet opp.

Etterlyser handlingsplan

Fakultetet ønsker forskningsbasert undervisning og ser at en del av forberedelsene for å ta utvidelsen av studentvolumet må dreie seg om å stimulere flere studenter til denne delen av det medisinske fagfeltet.

– Skal dette være interessant,

må imidlertid undervisnings- og forskningsstillingene være konkurransedyktige med RiTø og tilsvarende institusjoner. Det er foreløpig ikke klargjort fra sentralt hold hvilke tiltak som må settes i gang for å skaffe lærere til medisin, og uten radikale grep kan dette få katastrofale konsekvenser, sier han.

Regjeringen har i statsbudsjettet bevilget penger til utbygging av RiTø, og Arnesen håper at disse midlene også benyttes i utviklingen av universitetsklinikken for å matche taktøkningen av antall uteksaminerte medisinstudenter.

Farmasikantina:

Ikke bare vanlig kaffe

Cappuccino, espresso, cafe au lait og vanlig kaffe. Kaffebarer er sjelden vare på universitetsområdet, med nå har det dukket opp en kaffebar som kantine på Farmasi-bygningen.

Irene Foss
Asbjørn Moe (foto)

Kaffebaren er en liten nyhet som har gått de fleste hus forbi. Kantinepersonalet forteller at de fleste strener forbi, men kantina har knapt nok vært åpen en måned.

Selve åpningsdagen var fredag 16. oktober, og til vanlig er det åpent i ukedagene mellom ni og tre.

Cappuccino, espresso og cafe au lait

– Det er stort sett de samme folkene som stikker innom. De har oppdaget at her serveres det kaffe. Ikke bare vanlig kaffe, men kaffe. I motsetning til de andre kantine på universitetsområdet finnes det her en blå maskin ved siden av kassa, nemlig en cappuccino-maskin. For alle studenter som er lei av vanlig kaffe eller har lyst på litt variasjon; hva med en kopp cappuccino, espresso eller muligens en cafe au lait?

Mozartkuler og tørrmat

I likhet med noen av kantine på universitetet selger farmasikantina ikke middag; bare tørrmat, pizza og tacoboller. Men de håper å få servere varm lunsj, suppe eller annen middagsmat etter hvert. På et annet område er også denne kantina sørgelig lik universitetets øvrige – de har verken krem eller is til eplekaka. Det som skiller farmasikantina fra de øvrige kantine, er kaffen og interiøret. – Og så mozartkuler til kaffen, da.

Klare linjer

Kantina er innredet som en kaffebar og delt inn i to rom. Smale lange bord med høye barkrakker dominerer det ene rommet, og det andre rommet er innredet med lavere firkantbord og blomsterurner i vinduskarmen. Interiøret preges av sterile farger og rene, klare linjer. Her inne har du ikke lenger følelsen av å være på en statsinstitusjon.

Kantina i Farmasibygget serverer ekte cappuccino og lekre kakestykker. Fristende?

Utropia har ansatt nye redaksjonssjefer og sivilarbeider Ferske disipler ankommet Utropia!

Etter jul går vår eminente ansvarlig redaktør, Per Steinar Moen, og vår eminente desksjef, Anders Henriksen, av. Sjefsstolene overtas av Andreas Knudsen, Ole Martin Jenssen og Ingrid Hedlund. Matspaltist Per Christian Strøm inntre som sivilarbeider etter Rune Thomasen.

Irene Foss

Ansvarlig redaktør:

Andreas Knudsen er 22 år og studerer allmenn litteraturvitenskap grunnfag.

– Jeg ønsker å iverksette et opplæringsprosjekt for nye medarbeidere ved at gamle og nye arbeider parvis slik at man lettere kommer inn i rutine og skrivingen i avisa. Mer aktiv saksfordeling og flere sosiale sammenkomster er et av mine virkemidler for å oppnå dette, smiler Knudsen overbærende.

– Videre synes jeg det vik-

tig å arbeide aktivt mot alle fakulteter og læreavdelinger ved universitetet og Høgskolen. De praktiske oppgavene kan i stor grad overføres til redaksjonssekretær og sivilarbeider.

Desksjef:

Ole Martin Jenssen, derimot, er 24 år og studerer statsvitenskap grunnfag.

– Å integrere journalister og fotografer mer i layouten er viktig. Derfor planlegger jeg å iverksette et prøveprosjekt der medarbeiderne får følge utviklingen av hele prosessen. Skribentene og journalistene bør ha bedre oversikt over hvordan sakene deres blir seende ut på trykk, sier unge Jenssen.

Jeg kommer derfor til å gjennomføre kurs i Pagemaker og databruk. I tillegg er det en god ide å hente inn inspirasjon fra andre tidsskrifter slik at Utropia kan jobbe med å utvikle avisen.

Redaksjonssekretær:

Eneste nye jente i ledelsen er Ingrid Hedlund, som er nesten 25 år og studerer religionsvitenskap mellomfag.

– Det skal være morsomt å

Fra venstre: Jenssen, Strøm og Knudsen

lese Utropia. Annonseidene trenger ikke nødvendigvis å være noe man blar over.

Skal Utropia bli den avisa studentene vil ha, er det viktig å jobbe for at samarbeidet i ledelsen fungerer, hevder hun krast.

– Jeg gleder meg også til å ta fatt på økonomidelen, det blir litt av en utfordring.

Å opparbeide seg konkret innsikt i hvordan Utropias økonomi fungerer er et av hennes hovedmål for et spennende og lærerikt år bak sekretærpulten.

Internettansvarlig:

Harald Groven er 10110 år (dvs. 22) og studerer dokumentasjonsvitenskap grunnfag, tror han.

– Jeg har vært internettansvarlig siden september og er i ferd med å omskolere meg fra fagidiot til datanerd. Av min halvårserfaring mener jeg kan være på sin plass å bedre spillet mellom papirredaksjo-

nen og nettredaksjonen, nemlig meg, smiler han lurt.

– Siden Utropia kommer ut bare annenhver uke, bør internettidene også kunne brukes til oppdatering av det som skjer mellom utgivelsene.

Sivilarbeider:

Per Christian Strøm er knapt 21 år gammel og ville ikke i militæret.

– Jeg vil underkaste meg den redaksjonelle myndighet og gjøre akkurat det jeg blir bedt om. Målet mitt er å bli et skikkelig arbeidsjern. Min bakgrunn som plikttoppfyllende speider kommer nok godt med i min stilling som sivilarbeider. Derfor akter jeg å gjøre mitt ytterste for å leve i tråd med speiderloven, hevder han hårdnakket.

– Tross fengselet den sivile verneplikt er, tror jeg perioden i Utropia vil være givende og fylt av glede. Jeg gleder meg...

Frøken sekretær Hedlund

FOTO: PRIVAT

**“To ledninger blir
festet til kroppens aller
viktigste organ”**

Selv i dag, mange år etter den store gjeldsofferkatastrofen, kan vi fortsatt lese om folk som har kommet i økonomisk uføre. Dette er egentlig helt unødvendig. Vitenskap og forskning har nemlig gitt oss tre viktige verktøy som i kombinasjon vil bety redningen for folk som har problemer med å styre sin private økonomi (sette tæring etter næring). Vi tenker selvsagt på disiplinene elektronikk, sterkstrøm og psykologi. Ved å videreutvikle smartkortet og bygge inn en enkel FM sender/mottakerfunksjon, kan folks økonomiske problemer nå elimineres lenge før de får sjansen til å utvikle seg. Derfor må finansminister Restad omgående pålegge alle forretninger, restauranter, puber, barer og reisebyråer at de får installert sendere som er on-line med bankenes datasentral. Idéen er kort fortalt at alle landets borgere obligatorisk skal bli utstyrt med et sender/mottakerkort som er sammenkoblet med et kompakt sterkstrømbatteri med kraftig transformator. Fra denne går det to ledninger som blir festet til kroppens (sannsynligvis) aller viktigste organ. Hvis nå vedkommende begynner å nærme seg limit på kontoen, vil bankens datasentral sende en kode til forretningene og aktivere senderen. Man vil dermed aldri klare å komme i nærheten av en forretning uten at systemet slår inn, og de frykteligste smerter melder seg. Det burde være helt unødvendig å nevne at de fleste da vil holde seg langt borte fra de nevnte etablissementer, og dermed styre utenom de økonomiske minefeltene. Dette er egentlig helt elementær atferdsterapi, og faktisk det samme prinsippet som med 100% virkning benyttes for å avvende hunder med den stygge uvanen å løpe etter saue. Det tar som kjent bare kort tid før hunden er avvendt en gang for alle, og deretter vil kun synet av en sau få den til å hakke tenner av redsel. Hvis vi tar i bruk den samme teknologien for å løse et av våre alvorligste samfunnsproblemer, vil dette nye systemet kunne utrette mirakler. Hadde det blitt tatt i bruk for lenge siden, ville nok situasjonen i Nord-Norge vært en helt annen i dag.

På overflaten er Ox en boksavis med stadig nytt og interessant redaksjonelt stoff. Inni er Ox melk i fire smaksvarianter: Streit Sjokolade, Mango Melon, Mocca Sjokolade og Solbær med Lakris. Ox får du på bensinstasjoner, i butikker, kiosker og i de fleste skolekantiner. Alt, og mye mer blir videreført på internett: www.ox.no

OX LESES ISKALD

Fakultetsmidler ikke brukt:

Studiekvalitet neglisjeres?

I september 97 vedtok universitetsstyret å bevilge 730 000 kroner øremerket studiekvalitet i tre år fra og med 1998. Bevilgningen skulle stoppes dersom ikke midlene ble brukt etter retningslinjer enstemmig vedtatt samme høst. Flere fakultet har ikke benyttet pengene, og initiativ fra ansatte har ikke blitt fulgt opp.

Andreas Knudsen
Per Steinar Moen (foto)

Det har de siste årene vært krefter på universitetet som har jobbet hardt for å gjennomføre pedagogiske endringer. Før høstsemesteret 96 utarbeidet I. amanuensis på lingvistik Torill Fiva, et prøveprosjekt på tovektallsforprøvene etter metoden problembasert læring (PBL), sammen med Tarald Taraldsen og Viggo Rossvær. Universitetsledelsen ble bedt om hjelp, men kommunikasjonen sviktet. Torill Fiva sier til Utopia at det ble sendt to forslag om endringer til rektor, som begge fikk avslag. På ISL, nå Hum.fak, ble prøveprosjektet mottatt med likegyldighet hos de vitenskapelig ansatte.

Rektor Tove Bull sier at det ikke er sendt konkrete forslag til undervisningsopplegg, og at rektorkontoret kun har mottatt en e-post med oppfordringen "tenk på oss på ex.phil." ved oppstarten av 2-vektalls kursene. Hun stiller seg svært positiv til PBL, men understreker at modellen ikke kan gjennomføres som et firkantet opplegg.

Studiekvalitet:

Seminar om problembasert læring

Stein P. Antonsen har vært ansvarlig for PBL i studentstyrets arbeidsutvalg. Fredag 30. oktober arrangerer studentstyret PBL-seminar i samarbeid med NSU sentralt ved Ove Rekstad. Innlederne var inviterte vitenskapelige og administrative ansatte, Torill Fiva og Jakob Meløe. En skisse av to-vektalls kurset fra 96 ble presentert, og man diskuterte konseptet problembasert læring.

Ad hoc-gruppe

Per Christian Strøm, studentstyrrerrepresentant for Mat.nat., sier at man nå ser mulige hand-

Flere av fakultetene som fikk tildelt midler for å øke studiekvaliteten, har ikke benyttet seg av sjansen.

Enstemmig universitetsstyre

Fram til endringene i 97 lå ressursnivået øremerket studiekvalitet på 650 000 kroner. Universitetsstyret fordelte 100 000 kroner til hvert fakultet, NFH og Unikom, samt 30 000 kroner til fellestiltak. De resterende midlene fra 97-budsjettet ble overført som 60 000 kroner til hvert fakultet. Ett av tre tiltak pengene skulle brukes til, heter "undervisning som er problemorientert og basert på prosjektarbeid" i universitetsdirektørens retningslinjer. Dette ble enstemmig vedtatt av universitetsstyret. Bruken av midlene skulle rapporteres for med frist 1. desember 1997 og 1. november 1998. Universitetsdirektøren ble gitt fullmakt til å stoppe tildelingen til fakultet som

ikke overholdt rapporteringsfristen eller retningslinjene for ressursbruken. Det er studiedirektør som er ansvarlig for oppfølgingen og bruken av studiekvalitetsmidlene når pengene bevilges ned til fakultet og institutt.

Jur.fak. godt nok

Da rapporteringsfristen gikk ut i 97, hadde bare Mat.nat. og SVF rapportert. Etter at alle rapporter var gitt – Med.fak. gav muntlig rapport om at ingen midler var brukt – kunne man slå fast at over 200 000 kroner av studiekvalitetsmidlene ikke var brukt.

Mat.nat. bevilget sin del av midlene til innkjøp av datautstyr på biologi. Dette er ikke i henhold til retningslinjene. Universitetsdirektøren går inn for å stoppe tildelingen i 1999 dersom rappor-

ten for 98 ikke kan dokumentere at retningslinjene for bedring av studiekvalitet er blitt overholdt.

Med.fak. hadde ikke brukt noen av de øremerkede midlene for 97, men rapporterte planer om fagutvikling og kvalitetssikring med henhold til reorganisering av medisinstudiet.

Hum.fak. og SVF hadde brukt bare små deler av midlene på skrivekurs for hovedfagsstudenter, og Unikom måtte innstille planlagt skrivekurs på grunn av personalmangel. Jur.fak. kunne dokumentere bruk helt i henhold til retningslinjene. Det ble holdt seminarer for studenter med stryk på 3. og 4. avdeling og skrivekurs for 1. og 2. avdeling.

På tross av manglene ved prosjekteringen i 97, gikk universitetsstyret inn for opprettholdel-

se av bevilgningen i 98.

Hva med 98?

Hum.fak. har fått tildelt et eget prøveprosjekt på problembasert læring, og Utopia kontaktet fakultetet for å finne ut hva som har skjedd. Rapporteringsfristen 1. november er ikke overholdt, og ingen institutter har nyoppstartede PBL-prosjekt på gang. Skrivekurset for hovedfagsstudentene har blitt gitt som tilbud også til mellomfag, men i følge viseadministrerende direktør Marit Thomassen var det lav interesse fra studentenes side.

Man har ennå ikke sett rapportene fra de andre fakultetene, og det er fare for at det også i 98 har vært en mangelfull bruk av øremerkede midler for studiekvalitet.

lingsveier for å innføre PBL som en sentral undervisningsform på universitetet.

– Jeg fikk en klar oppfatning av at man gjøre noe med eksamensformen. Ved å forandre eksamensformer først, vil man føle det som en nødvendighet at man må forandre undervisningsformen etterpå.

På møtet ble det bestemt at man setter ned en ad hoc gruppe som skal utrede mulighetene for den praktiske gjennomføringen av prosjektet. På Hum.fak. har studentrådet allerede satt ned en tverrfaglig komité som skal jobbe for studiekvalitet på fakultetet og legge

fram rapport til studentrådet for prinsippvedtak i februar 99.

Stort forsøksmateriale

PBL er blitt gjennomført med stor suksess i Finland. Forsøkene viser at eksamensresultatene stiger på sikt dersom man bruker 5-10 minutter av hver forelesning til å diskutere og problematisere stoffet som skal gjennomgås. Det er gjennomført PBL-prosjekt i Oslo og Trondheim, noe som gir et rikt tilfang av kvalifisert materiale for Universitetet i Tromsø.

Et antatt problem i forhold til gjennomføring av alternati-

ve undervisningsformer er effektivitetsspørsmålet. På studentstyrets seminar kom det fram at PBL-forsøkene viser høyere kostnadseffektivitet enn tradisjonell form for undervisning.

Studentstyret gikk på forrige møte inn for å innstille universitetsstyret om å nedsette en komité som skal innstille til reglementsendring for vitenska-

pelig tilsetning ved universitetet. Studentstyret går inn for at man lar undervisnings- og forskningserfaring skal telle likt som grunnlag for ansettelse.

Rektor Tove Bull deltok på PBL-seminaret.

Tromsø-professor anmelder Pinochet:

Diktator kreves stilt for retten

I midten av oktober ble den tidligere diktatoren i Chile, Augusto Pinochet (82), arrestert på et sykehus i London. Marcello Ferrada-Noli, eksilchilener og professor i psykologi ved Universitetet i Tromsø, var blant de første til å anmelde Pinochet.

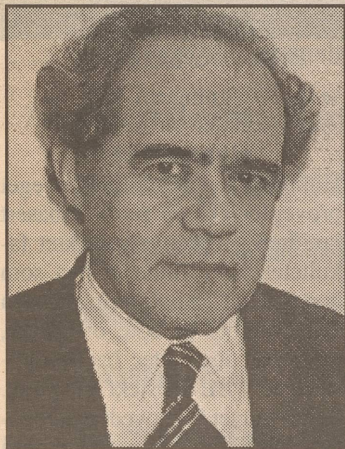
Marianne Søndmør

Pinochet er politianmeldt i flere europeiske land.

– Om ikke det britiske Overhuset endrer beslutningen om å følge et noninterventionsprinsipp, kommer Pinochet til å være fri til å returnere til sin senatorstol. Den samme stolen som han selv utformet når han hadde den absolutte makten, sier Ferrada-Noli.

Norge følger britisk beslutning

– I chilensk media (La Tercera) meddeles at det britiske rettsvesens beslutning vil bli respektert både i Norge og Sverige. Disse to landene kommer ikke til å ta noe rettslig initiativ før det britiske Overhuset tar sin beslutning

Professor Marcello Ferrada-Noli har meldt Chiles tidligere diktator Augusto Pinochet til norsk politi.

om utlevering. Innstillingen skiller seg fra liknende innstillinger fra andre europeiske land.

Flere land

Ferrada-Noli trekker frem Frankrike, Belgia og Sveits som allerede har begjært en utlevering av Pinochet. Dette ble gjort før beslutningen til Overhuset ble tatt. I tillegg har også den tyske utenriksministeren sagt at han er sikker på at en begjæring om utlevering fra Tysklands side vil komme. I motsetning til nevnte europeiske land er der ikke en bred støtte fra juridisk hold og de respektive regjeringer i Norge og Sverige. Et av argumentene er at man ikke vil forhindre den demokratiske utviklingen i Chile.

– Selvfølgelig hjelper vi med å videreutvikle en demokratisk prosess ved å blottlegge sannheten. Dette prinsippet får bredere støtte innenfor det politiske sentrum i Chile, sier Ferrada-Noli.

Ansvarsfraskrivelse

Ferrada-Noli sammenligner situasjonen med de holdninger som oppsto etter annen verdenskrig i forhold til sudetflyktingenes problem som "sudetflyktingenes" – eller jødernes, eller polakkenes – og ikke Europas eller verdens.

Ferrada-Nolis anmeldelse gjelder hans to barndomsvenner Edgardo Enriques og Batista Van Showen. De ble begge pågrepet i Santiago i 1974

og har siden vært sporløst forsvunnet. I flere år har Ferrada-Noli arbeidet for å finne sine to venner.

– Det må antas at de to er drept av militære som handlet på vegne av Pinochet, heter det i anmeldelsen, som er utarbeidet med advokathjelp fra Berit Reiss-Andersen, tidligere statssekretær i Justisdepartementet.

Hitler som turist

– Hvordan ville politikere, dommere og prester i Danmark, Norge eller Sverige reagere om Hitler plutselig dukket opp midt på Karl Johan og hevdet at det ikke var hans kropp som i all hemmelighet ble kremert i en bunkers i Berlin, og at han nå er her som turist, helt uskyldig til alles store forskrekkelse på grunn av sin "statssjef immunitet"? Skulle han i tillegg tilbys VIP behandling og saksomkostninger i tilfelle KZ – overlevende våget å politianmelde han?

Ferrada-Noli mener vi her må operere med både en preventiv og retrospektiv rettferdighet når det gjelder det internasjonale rettsperspektivet. Det er dermed uhyre viktig å insistere på en tiltalsesprosess mot Pinochet.

Kritikk av britisk beslutning

Flere internasjonale juridiske selskap utenfor Skandinavia har i tillegg til å kritisere også avvist den britiske domsbetalingen. Ferrada-Noli trekker frem International Committee of Jurists, IJC, American Association of Jurists, AAJ og La Asociación de Magistrados Europeos por la Democracia y las Libertades (MEDEL, Europeiske dommeres samfunn for demokrati) som i tillegg

Anholdt: Augusto Pinochet.

har bestemt seg for å støtte den spanske dommeren Baltazar Garzon.

– Hovedargumentet i de internasjonale juristmiljøene går ut på at selv om der eksisterer en diplomatisk immunitet gjennom loven, så er denne immuniteten koblet til hver stats nasjonale juspraksis. I tillegg er ikke denne immuniteten av personlig art, sier Ferrada-Noli.

Europeisk initiativ

Ferrada-Noli trekker frem Nürnbergprosessen og Tokyo-prosessen hvor hvertfall én statssjef ble stilt til rettslig ansvarlig. Professoren mener at hvis Overhuset i London bekrefter Pinochets immuni-

tet må de nordiske regjeringene aktivt undersøke hvilke politiske virkemiddel som er tilgjengelig for å presse på for en sannhetskomité i Chile, og for en europeisk tribunal som jobber med å få Pinochet stilt for retten uansett tilstedeværelse eller ikke.

– Hovedmotivet med å tiltale Pinochet, utfra et europeisk initiativ, er å åpne for at man overhodet skal kunne stille diktatorer for retten. Lykkes vi ikke med å gjøre dette i Europa er det usannsynlig at det kan gjøres i Pinochets Chile, avslutter Ferrada-Noli som befinner seg ved Harvard på nåværende tidspunkt. Han returnerer til Tromsø etter jul.

FreteX for alle penga på Skattøra

– Vi selger blant studentene

Siste skudd på stammen i Frelsesarmeens bruktkjede FreteX har sett dagens lys i Tromsø. Forleden ble de nye lokalene på Skattøra tatt i bruk, med en hovedvekt på bruktmøbelsalg. Utropia var på skattejakt mens FreteX serverte vafler og kaffe til kundegjestene.

Ingrid Hedlund
(tekst og foto)

– Vi har mange kunder som handler hos oss fordi pengene går til et godt formål. Mange legger også vekt på å ha en miljøvennlig livsstil. Blant dem er en stor del studenter, sier Veronika Pedersen bak kassaapparatet i FreteX' nye butikk. Hun har jobbet for Fre-

teX i drøye to år, og synes det er spennende at bedriften har utvidet i Tromsø:

– Det er selvfølgelig en del finpuss som gjenstår i butikken her på Skattøra, vi fikk det litt hektisk før åpningen. Men så snart vi får trukket pusten litt, skal vi fylle hyllene med flere spennende varer.

Butikksjef Karsten Hassfjord fikk assistanse av Thor Fjell-

vang og Helge Hernæs fra FreteX' hovedkontor i Oslo da han ønsket kundene velkommen til Skattøra.

– Vi har halvert butikken i Rieber-gården i sentrum, og satter med flere møbler her ute, forteller Hassfjord. Sammen med de 9 ansatte håper han at kundene vil finne veien til den gamle flyhangaren nede ved havet.

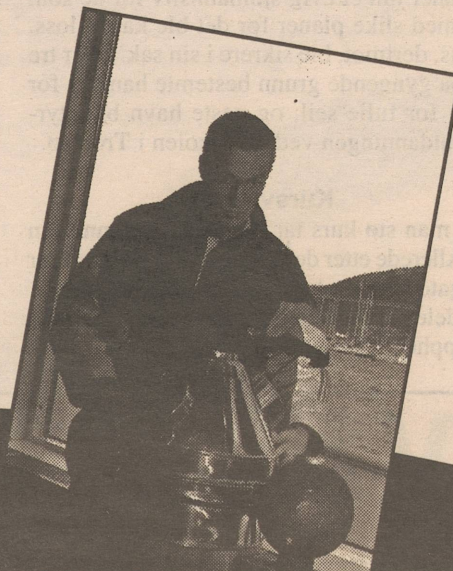
Karsten Hassfjord og Thor Fjellvang handler med brukte klær og møbler. Sist torsdag åpnet de den nye FreteX-butikken på Skattøra i Tromsø.

Verden er anmerledes

Båtbygger. Skipper.

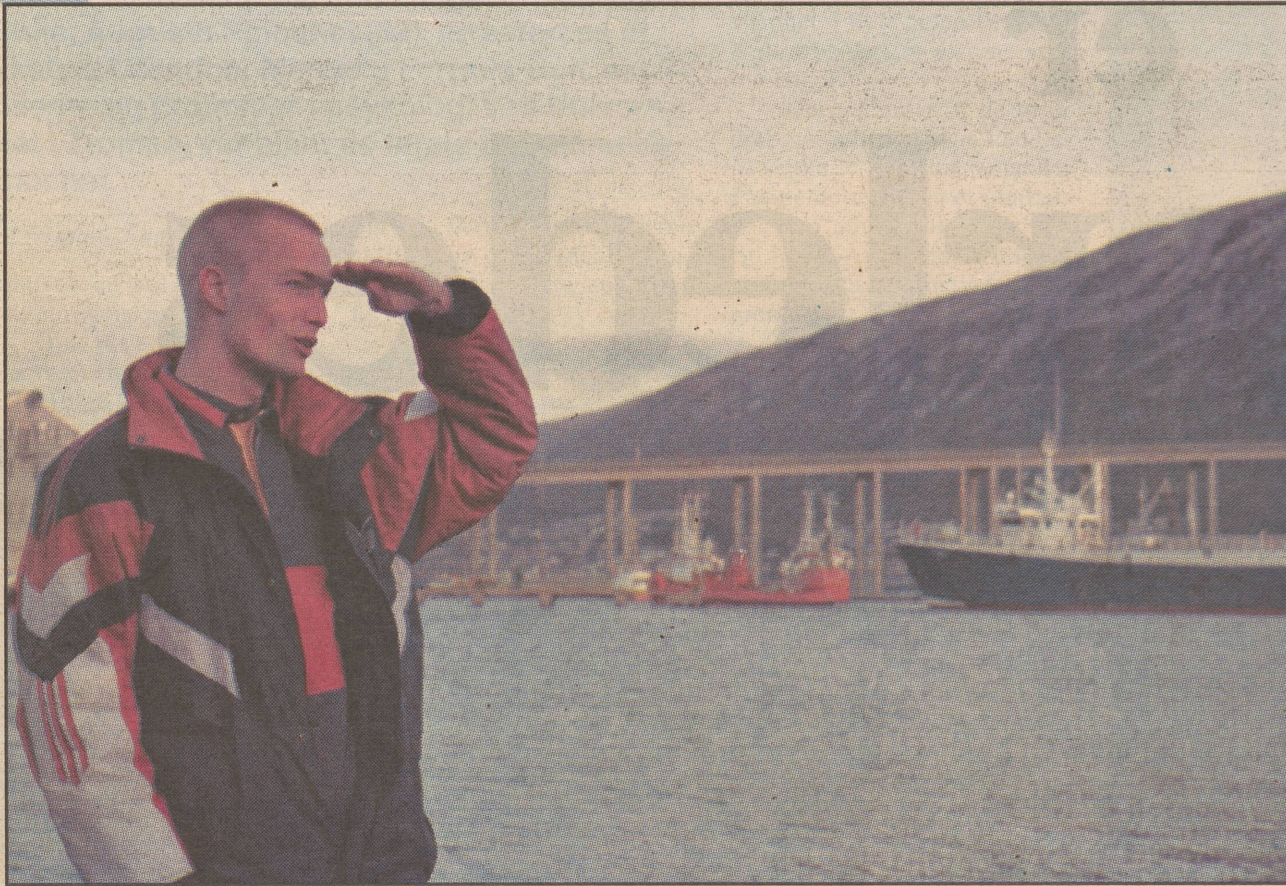
Og tubaist. Noen har løpet sitt klart allerede før de starter utdannelsen sin. Mens vi andre går flere år inn og ut av forelesninger og lesesaler, sitter andre med en 15 kilos tuba på fanget og prøver seg på Gubben Noa. Eller spikrer en pram av det fineste furu. Eller venter på å renne Frihetsgudinnen i senk med en flere megatonns tanker ved hjelp av en styrmannssimulator.

Når vi bruker tre sekunder på å forklare hva vår hverdag består av, klarer disse å gjøre sin til et helt samtaleemne.

Av Per Steinar Moen (tekst)
og Mette Strengenhagen (foto)

Verden er annerledes

Splitte mine bramseil

Opprinnelig planla Marius Møllersen å være et år i Brasil som utvekslingsstudent. Snø og slaps i Kirkenes lokket ham ikke tilbake til gamlandet før etter to år. Men da var pengene til flybilletten brukt opp, og gode råd mye billigere enn SK 6220 fra Rio de Janeiro til København.

– Jeg sendte et brev til rederiforeningen, og forklarte at jeg ville jobbe om bord i en båt på vei til Europa, sier Marius.

På 50-tallet krydde de syv hav med 50.000 nordmenn om bord på verdens største handelsflåte. I dag er det vanskelig for en nordmann å få hyre – de verste jobbene har blitt overtatt av lavlønnete filippinere og polakker.

– Jeg fikk jobb på Americana, et skip som skulle fra Santos i Brasil til New Orleans. I tre uker i strekk vasket jeg dekk og malte rekkverk, sier Marius.

Dette burde være nok til å forkaste samtlige planer om et evig sjømannsliv for de som gikk med slike planer før det ble kastet loss. Marius, derimot, ble sikrere i sin sak. Etter tre uker på gyngende grunn bestemte han seg for å satse for fulle seil, og neste havn ble styrmannsutdanningen ved Høgskolen i Tromsø.

Kursvalg

Holder man stø kurs tar styrmannsutdanningen fire år. Allerede etter det første året er det klart for det obligatoriske praksisåret.

– Fordelen er at de som oppdager at de ikke klarer å oppholde seg til sjøs over en lengre perio-

de skjønner det allerede etter et år, forklarer han.

Deretter er det forhåpentligvis tre nye år på skolebenken, hvor vanlige ingeniørfag som matte og elektronikk står på pensum. Noen timer bak roret på skips simulatoren blir det også tid til med mulighet til å brase en mangeltonns oljetanker inn i Frihetsgudinnen i innseilinga til New York. Eller kanskje skjønne hva det innebærer at Rotterdam er verdens travleste havn.

Men overgangen fra videregående burde være enkel:

– Etter første time ba foreleseren vår om å gå ut døra og til styrbord. "De som går feil, kan mønstre av allerede nå", var hans klare beskjed. Jeg bestod, sier Marius.

Kulturell ballast

Fritidstilbudet på supertankere er en smule begrenset, men det skremmer ikke Marius. Han vil bruke fritida godt.

– Jeg satses på å være en av dem som kan skryte av at de har lest "Kapitalen" av Karl Marx. Og Bibelen. Og "Ulysses" av James Joyce, sier han.

Kulturell ballast kommer sikkert godt med når man skal låse seg ned i en trang offiserslugar for noen uker av gangen, kun avbrutt av åtte timer bak roret. Og for å være på den sikre siden har han boikottet "Titanic".

Holder seg unna bleier

"Titanic" er ikke det eneste Marius holder seg unna. Som nyutdannet styrmann planlegger han flere måneders langferd mellom verdensdelene. Med opp til 12 timers arbeidsdag, syv dager i uka over en lengre periode, holder han familieplanene sine minst et tiår unna seg. Familie og utenriksfart med telefonsamtaler til 50 kroner minuttet over satellitt fungerer rett og slett ikke. Men som ekte finnmarking fornekter han seg ikke.

– Det betyr ikke nødvendigvis at jeg må holde meg unna damer. Det er bleiene jeg må holde meg unna, sier han lite uskyldig.

Damene kommer iallfall ikke med på overfarten. Fra gammelt av bringer det ulykke å ha kvinnfolk om bord, og Marius påstår at overtroen har rot i en slags virkelighet.

– Problemet er vel heller at det blir for få kvinnfolk om bord per mannfolk, og da blir det jo bråk, forklarer han.

Flyter ikke ms

Sauer er ålreite dyr. Den første som møter oss på vei til Endre Kavli Lunds undervisningslokale, er væren Snorre. Så for øvrig er den første tamme villsauer som undertegnede har hatt gleden av å møte. Skal man lære seg å bygge klassiske nordlandsbåter, er det greit med litt landlige omgivelser.

40 minutters busstur fra Tromsø sentrum finner vi et av de tre-fire verkstedene i Norge som livnærer seg på å bygge forskjellige versjoner av nordlandsbåten. Vi kommer midt i båtbyggerens første lunsjpause, og klokken er ikke mer enn litt på ti.

– Penger betyr ingenting. Så lenge jeg har råd til mat til meg selv og bensin til bilen, betyr pengene ingenting. Jeg måtte bare gjøre det jeg hadde lyst til. Det viktigste er nemlig å gjøre noe man trives med, for min del ville jeg aldri overlevd på et kontor, forteller Endre.

Man blir ikke rik på å bygge båter i Norge. Ialffall ikke på penger. Selv hevder han at han tjener mer på å være under statens lærlingsordning og under utdanning, enn hva han kommer til å tjene som selvstendig båtbygger senere i livet.

Folkehøgskole

Han har ikke drømt om å bygge båt siden han var liten gutt. Innfallet fikk han først etter å ha gått på folkehøgskolen i Kabelvåg. Ett år med mye seiling, og Endre følte at han måtte gå videre. Han fikk sjansen hos Nordnorsk fartøyvernsenter og båtmuseum i Gratangen, og hoppet ut i det. Nå er han på utplassering i ett år for å lære seg den spesielle teknikken som brukes for å bygge nordlandsbåter.

– Min oppgave her er å få et innblikk i hvordan klinkbygde båter bygges, sier Endre.

Nordlandsbåt
Det er høyt under taket i undervisningslokalet til

CV
Curriculum vitae

CV
Curriculum vitae

Navn: Marius Møllersen

Alder: 21 år

Hvorfra: Har bodd veldig lenge i Kirkenes i Øst-Finnmark

Blir: Ialffall styrmann, kanskje kaptein hvis interessen holder seg

Lønn: Aner ikke, men har hørt rykte om den er bra. Tjener uansett bedre enn lærere

strømmen

Kavli Lund. Til gjengjeld ljoner P1 og nitimen ut radio. En stikkende tresponlukt forteller oss at utdannelsen er en klassisk håndverksutdanning. Endre og en annen lærling holder på med hver sin båt. Bare de store gutta, Terje og Gunnar, holder på med mesterverket: En klassisk nordlandsbåt.

– Vi bruker en drøy måned på en slik båt, sier Gunnar, sjefen i huset. Nordlandsbåten har blitt brukt til fiske i lang tid fra trøndelagskysten og nordover. Båten er kjent for å være rask og smidig, men den krever sitt av mannskapet i høy sjø. Desto mer krever den av båtbyggeren. I dag er det stort sett bare kystlag og entusiaster med fet lommebok som er villig til å kjøpe en slik båt. Hvor mye de på pungen ut, vil Gunnar helst holde for seg selv. Det koster å opprettholde en kulturarv.

– Kunsten å bygge nordlandsbåter er en tradisjon som må vedlikeholdes, hvis ikke forsvinner den, sier Endre, som regner med at han har lært seg kunsten å bygge nordlandsbåter på egen hånd først om fem-seks år.

Sløydlærer

Innen den tid kan han ha blitt sløydlærer. – Jeg vet ikke ennå om det er dette jeg kommer til å holde på med resten av livet. Men jeg skal bygge båter så lenge det er artig, samtidig som jeg holder alle veier åpne for framtiden. Kanskje ender jeg opp som sløydlærer på en ungdomsskole, sier han.

Foreløpig synes han det er artig. Selv om han må stå opp klokken syv hver morgen, og selv om dama hans bor en god halvtime unna med buss i Tromsø.

– Det finnes ikke en bedre arbeidsplass. Det er flott å jobbe med noen som virkelig kan det de driver med, sier han og sikter til Gunnar og Terje som har kommet godt i gang med nordlandsbåten. Dessuten blir folk imponert når han forteller dem hva han planlegger å bruke resten av livet sitt på.

– Å bygge båter er kanskje litt sært, men bare død fisk følger strømmen.

Kavli Lund

Lærling i Trøndelag

Løst 1.000 som lærling, mindre søg båtbygger

To be or not tuba

– Tuba er mer enn ompa-ompa, fastslår Mari Hegge fra Trondheim. Hennes kall i livet skal man ikke blåse av. Man er forsiktig med å være nedlatende mot noen som trakterer en femten kilos tung tuba gjennom flere kilometer på syttende mai.

– Personlig hater jeg 17. mai. Det er tungt å dra med seg en svær tuba gjennom hele toget. Det er derfor det er så få barn som spiller tuba, forklarer Mari.

Hun har spilt i korps siden hun var ni år gammel. Ironisk nok kom Mari for sent den dagen korpsset delte ut instrumenter. Resultatet var hun måtte nøye seg med det som var igjen – en stor baryton. Tydeligvis likte hun store instrumenter.

– En dag trengte korpsset en som skulle spille tuba, og da stilte jeg opp, sier Mari.

Og hun må ha falt pladask for instrumentet. Da hun var sytten år fikk hun operert bort et overbitt som gjorde tubaspillingen litt vanskelig, og siden den gangen har det vært tuba for alle pengene.

Opptaksprøve

Etter å ha fullført videregående skole kan du søke om opptak til konservatoriet. Består du en teoretisk prøve, er du klar for den store ildåpen: en prøvespilling foran en jury.

– Jeg hadde gått på musikkfkehøgskole året i forkant for å forberede meg på prøvespillingen i Tromsø. Etter å ha bestått den teoretiske opptaksprøven, var jeg klar for prøvespillingen. Gjett om jeg var nervøs, smiler hun.

I løpet av prøvespillingen skal du gjennom et pliktnummer, en etyde og et valgfritt nummer. Hele framtiden din står på spill. Men Mari bedyrer at juryen i Tromsø stort sett er snille. Hun slapp iallfall inn helskinnet.

Gutteinstrument

Det er mindre sikkert at hun kommer helskinnet ut av utdannelsen. Både belastningsskader og et svært guttedominert miljø er en trussel for hennes yrkesframtid.

– På grunn av størrelsen, har jo tuba i all tid vært et gutteinstrument. Det er ikke mange år siden den første norske kvinnen ble ansatt som tubaspiller i et orkester. Søte, snille jenter skal spille fløyte eller klarinett, ironiserer hun.

Når hun treffer andre ute på byen, venter hun med det lengste med å fortelle hva hun egentlig holder på med på dagtid.

– Buser jeg ut med at jeg spiller tuba, blir jeg stemplet med en gang, klager Mari.

Også ved musikkonservatorier pleier tubaister og andre blåsere å havne i annen rekke. Det er gjerne strykere som har høyest prestisje ved musikkskoler. Men ved konservatoriet i Tromsø er det mangelvare på strykere, og derfor har nettopp korpsset ført til at mange dyktige blåsere reiser nordover.

Musikklærer

Det er kanskje begrenset med yrkesmuligheter når man er ferdig utdannet som tubaist. Mari vil jobbe med barn, og kommer til å bli musikklærer når hun er ferdig i Tromsø. For allmennlærer ville hun overhodet ikke bli. Når man har vokst opp i et korps, funnet seg tuba som instrument og velger musikkgymsnas, musikkfkehøgskole og musikkonservatorium under utdannelsen, har man for lengst tatt det store valget.

– Det heter jo to be or not tuba, avslutter hun.

CV
Curriculum
vitae

Navn: Mari Hegge
Alder: 23 år
Hvorfra: Trondheim
Blir: Tubaist og musikklærer
Lønn: Dårlig lærerlønn

Verden er
annerledes

Genetikk – symbolet på den frie viljen

Joseph Mengele, nazilegen som aldri ble fanget, utførte sine eksperimenter på tvillinger. Han sydde noen sammen for å skape sine egne siamesiske tvillinger, sprøytet gift inn i andre og så hvor lenge de var i stand til overleve. Fasinasjonen med tvillingpar har fortsatt blant dagens vitenskapsfolk, som utnytter det faktum at tvillinger har felles arvemateriale til å studere hvor stor påvirkning miljøet spiller i deres liv. Dette er den uendelige diskusjonen om "nature" og "nurture", arv og miljø.

Biologer har en tendens til å overdrive den biologiske faktoren. Evolusjonsbiologien visket bort skillet mellom genotype og fenotype ved å studere oppførsel, den var behavioristisk. Dette var grunnen til at Darwin kunne studere seleksjonen uten å vite noe om gener i den moderne forstand.

Ved kartleggingen av det menneskelige arvematerialet, eller "the human genome project", har man i dag funnet gener som står i sammenheng med sykdommer, sinnstilstander og livslengde. Dette er i en viss grad selvfølgelig siden alt i menneskelivet er relatert til fysiske tilstander.

For over hundre år siden fant Darwin fram til evolusjonsbiologien. Hans syn konkurrerte lenge med det gamle synet til Jean Baptiste Lamarck. Lamarck mente at mennesket påvirket sitt eget arvemateriale gjennom handling, og hans ideer var allment akseptert blant biologer helt inn i vårt århundre. August Weismann studerte cellene, og kom til at mus som mistet halen fikk avkom med haler. Handlinger påvirket ikke arvematerialet. Jødene måtte følgelig omskjære hver generasjon påny.

Allerede den gang var det viten-

skapsfolk som mente at mennesket burde og kunne gjøre noe med sin egen fysikk. Francis Galton mente at det naturlige systemet som hadde skapt menneskekroppen, hadde gått tapt i moderne samfunn. Seleksjonspresset på mennesket var derfor borte, og han oppfant ordet eugenetik i 1883. En gren av eugenetikken, den såkalte positive eugenetikken, ville ta for seg de beste i samfunnet, og sørge for at disse fikk formere seg, en annen gren ville sterilisere de svake. En tredje gren representert av Alfred Wallace og Grant Allen, ville bevare variasjonen fordi den var en forutsetning for seleksjonen.

Disse tre strategiene er fremdeles en del av bioteknologien. Fordi man den gang ikke kunne gripe inn i cellene, måtte enhver inngripen forandre menneskets oppførsel. Manipuleringen av fød-

selsprosessen kan i dag finne sted ved å endre arvematerialet ved inngripen i cellene, og dermed er de sosiale konsekvensene av slike handlinger mindre. Innefor naturforvaltningen er ordet "bi-diveristy" sentralt.

Det er et av historiens paradoks at man i dag på grunn av Weismann er stand til å vekke Lamarck til livet: mennesket påvirker faktisk arvematerialet gjennom handling. Det er et annet paradoks at industrien som i dag hevder at mennesket er styrt av gener, er den som manipulerer disse genene for oss. Og hvis vi aksepterer at Mengele var tidlig ute med sine betraktninger, er det et tredje paradoks at han på noe som helst vis skal kunne symbolisere den frie viljen.

Michael Wynn,
hovedfag britiske studier

Dagens studentdemokrati til debatt:

Kvifor er DU så passiv, sløv og uengasjert?

Kronikk av Hallgeir Løland Torpe, studentstyremedlem i 1998, SSL

Meir enn 90 prosent av studentane ved UiTø brukte ikkje røysteretten i samband med årets urneval til studentstyre. Studentar flest gir blaffen i studentpolitikken med godt samvet. Studentpolitikarar flest har derimot dårleg samvet fordi ein dermed sår tvil om studentdemokratiet sin legitimitet.

Studentane som i forrige utgåve av Utopia står fram og krev at studentpolitikarane må bli langt flinkare til å profilere seg treff spikaren midt på hovudet. Universitetsrådet har som kjent blitt fullstendig avpolitisert. Ingen studentar gidd i dag å aktivt bruke tid og krefter på utretta politisk verksemd. Så dei som framleis mimrar om studentopprør i 68, EEC-kampen og tida då UiTø verkeleg var landets raude universitet, dei må gjerne for meg raljere og harselere overfor dagens totale frávær av studentpolitisk engasjement.

Kvifor?

Kvifor går du aldri på politiske møter? Kvifor gjekk du ikkje i studentdemonstrasjonstoget den 14. oktober? Kvifor brukte du ikkje røysteretten din overfor studentstyret sitt urneval? Kvifor tar du ikkje på deg tillitsverv i studentorganiseringa? Kvifor er DU så passiv, sløv og uengasjert? Kvifor gir du rett og slett blaffen i studentpolitikken med veldig godt samvet?

Dagens utdanningssystem stimulerer til avpolitisering. Først og fremst med ei vidaregåande opplæring der eksamensretta pugging i stor grad blir

vektlagt framfor frie diskusjonar, problembasert læring og i heile tatt kreativ undervising. Og ungdomspolitiske organisasjonar får i alle fall ikkje sleppe til på skuleområdet. Det har nemleg rektor bestemt! Dei få som trass dette klarer å bli rekruttert til ungdomspartia må finne seg i å heile tida måtte leve med påstandar om å vere nerdete, drive medlemsjuks og å ha karriere som einaste motiv for engasjementet. Altså, å bli politisk aktiv medan ein går på vidaregåande skule er ikkje lett.

Blir passive

Tidlegare var universiteta vel å rekne som utklekkingssentralar for politisk aktivisering. Ungdom i hopetal kom til byen for å studere. På universiteta vart bondestudentar og anna godtfolk sugd inn i dei student-aktivistiske miljøa. Sosialt sett var studentpolitikken uungåeleg. I dag er alt snudd opp-ned. Politiske spirer blir passive studentar straks etter immatrikuleringa. Medlemskortet i AUF, SU eller Unge Høyre blir bytta ut til fordel for pensumbøker, lesesalsplass på UB og gjeldsbrev i frå Lånekassen.

Med utgangspunkt i dagens regime for studiefinansiering er det å vere heiltdsstudent absolutt ikkje økonomisk realiserbart. Studentar må jobbe, jobbe og atter jobbe. Forutan studiane går dette nødvendigvis også utover mogelegheitene ein har til å halde på med politisk verksemd. På grunn av rekrutteringssvikt i student-organiseringa blir det lett slik at få personar må ta på seg mange tillitsverv. Dette medfører at dei få med altfor mange verv altfor lett blir utbrennde og desillusjonerte. Slike tilstandar gjer sitt til at studentar flest styrer unna dei studentpolitiske miljøa med veldig godt samvet. Engasjement i studentpolitikken appellerer dermed berre dei heilt spesielt interesserte.

Uengasjerte forelesarar

68-arane har for lengst blitt the establishment på universiteta. I dag framstår dei som sofaradikalarar. Marx, Mao og Pol Pot har dei trygt plassert på den mykje omtalte ideologiske

skraphaugen. Heretter hyllar ein i staden moteriktige akademiske omgrep som avideologisering, Berlin-murens fall, globalisering, politisk nøytralitet og fagleg uavhengigheit. Dei vitenskaplege tilsette held seg unna den offentlege politiske debatten. I blant dukkar det no opp ein eller annan politisk korrekt professor. Men då har han for all del tatt på seg forskarfrakken. Som kjent er politisk agitasjon i strid med fagleg uavhengigheit.

Fraksjonering

Eg har forresten også mykje positivt å seie om studentorganiseringa her i Tromsø. Å sitte som studentstyrepresidentant i år har, tru det eller ei, vore rasande interessant og lærerikt. Alle passive, sløve og uengasjerte studentar skal berre vite det at dei som i dag er våre studenttillitsvalte faktisk gjer ein heilt fantastisk innsats. Berre så synd at det er så fordømt vanskeleg rekruttere fleire folk inn i desse studentpolitiske miljøa. Utadretta politisk verksemd må difor bli sosialt akseptert blant studentane igjen. Aktivitetar knytta til politisk agitasjon må foregå heile året, ikkje berre i regi av ei handfull personar, rett før studentstyret sitt urneval.

Politisk fraksjonering er på godt og vondt ein viktig del av det studentpolitiske miljøet. Ein kan argumentere for eit fraksjonsbasert system med at dette effektiviserer dei politiske vedtaksprosessane. Dette ved at dei ideologiske politiske skillelinjene blir klart synleggjort. Mange vil også hevde at utan fraksjonering vil studentorganiseringa til slutt bli så avpolitisert at perspektiva for engasjementet berre vil avgrense seg til studentar si eiga lommebok. Burde kanskje ikkje studentar engasjere seg i allmenpolitiske spørsmål også?

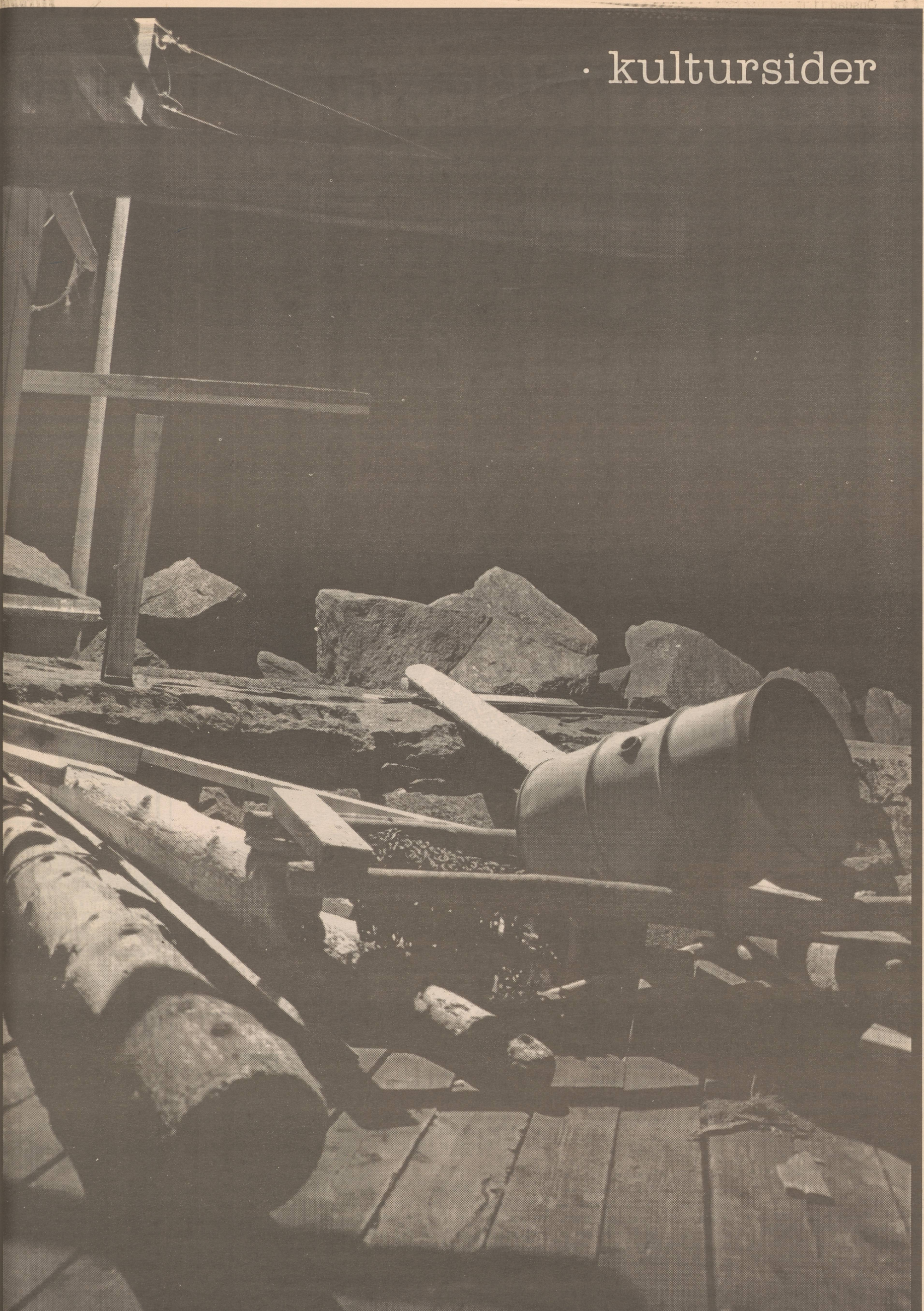
Men på den hi sida kan ein innvende at all denne fraksjoneringa gjer sitt til at terskelen overfor å hve seg inn i aktivt politisk arbeid blir altfor høg? Og politiske motsetnader fører altfor lett til personkonfliktar som splittar opp og dermed øydelegg dei studentpolitiske miljøa. I realiteten er stu-

dentar ei homogen samfunnsgruppe som stort sett kan stille seg bak alle vesentlege og viktige studentkrav i fellesskap. Ein innvende at dei ideologiske forskjellane i studentpolitikken reelt sett no har blitt så små at dei må ha blitt kunstig oppkonstruerte. Dermed vil det å støtte opp om Ansvarlege studenter sin liste (ASL) si store hjertesak, at ein må satse på konsensus i staden for fraksjonering, vere heilt uproblematisk. Men er fakultetsmotsetnader (alle på ASL si liste studerer på Jur.fak.) eit betre alternativ til dagens politiske fraksjonering? Etter mitt syn hadde det beste vore eit studentpolitisk system samansett av både tverrpolitiske lister og studentparti med ein bestemt ideologisk ståstad. Det dei politiske listene i dag treng mest av alt for å kunne skjerpe sin eigeninnsats er konkurranse.

Rekruttering

Dei politiske listene ser ut til å mangle evne til å rekruttere til studentpolitisk aktivisme. Utan tvil kan ein då hevde at listene har utspela si rolle i studentdemokratiet dersom dei no ikkje lukkast i rekrutteringsarbeidet. Det er uholdbar argumentasjon at mangel på tid er grunnen til at ein ikkje kan på drive med utadretta og rekrutteringsretta aktivitetar. For kva skjer om rekrutteringsarbeidet stadig blir forsømt? Jo, det vil då bli enda større arbeidspress og på dei få som er aktive. Ein ond sirkel.

Å stå på stand, gå rundt med verveblokker, arrangere opne møter, dele ut løpesedlar og delta i studiesirkklar vil mange oppleve som både brytsamt og ofte resultatlaus tidtrøyte. Dessverre er det slik at studentar flest faktisk har funne nok av fornuftige grunnar for unngå aktivt studentpolitisk arbeid. Dei som engasjerer i seg rekrutteringsarbeidet må finne seg i møte massiv skepsis og motforestillingar i hopetal. Men hvis ikkje ein gong vi som studerer tilhøva i samfunnet greier å mobilisere til engasjement, kven pokker skal gjera det då?

· kultursider

Kunstutstilling · Webers lov · deLillos · Unge kunstneres samfunn · Kaffe
Romeo og Julius · Kjellerdypet · Svenske kaker · Frost · Snegler

Pass ryggen!

Nå skulle vi snakke om sport, dere. Men dessverre har kondisen spilt meg ut over sidelinja. Det er lenge siden jeg løp for harde livet i sølesprut til bakgården på Magnussens Bakeri og Konditori for å hente ballen som Tomma eller Ronny fikk skikkelig dreis på og skrudde langt over keeperen. Grøfta og trærne bak nota er dessuten for lengst bytta ut med fem rekkehus. Min idrettslige karriere har skrumpet inn til tribunesliting og pølsekjø. Det derfor er helt på jordet å påstå noe annet enn at det ville vekke stor oppmerksomhet hvis jeg brått falt for fristelsen å skulle uttale meg om eller delta i sport.

En gang drømte jeg forresten om å bli turner. Vi gikk i Piketropp 1 og hadde hvite turnsocker og blå, tettsittende drakter. Skjebnen sendte til slutt en pasning inn i returrommet, og jeg måtte velge mellom hobbyklubb og en framtid i anorektiske gymsaler verden over.

Jeg husker ikke lenger hvor jeg var da Brå brakk staven, men jeg husker hvor jeg var da Torbjørn Løkken tok NM-gull. På kne foran TV-en. I spagat, etterhvert. Så kom breakdansen. Min idrettsframtid sluknet en gang for alle i lyset av diskokula på Top Rank. Siden forsøkte jeg meg på fotballbanen, lenge før Olsens 4-5-1 var standard. Vi var blå og hvite igjen, og møtte aldri noen store lag. Var vi heldige, befant vi oss på vår egen banehalvdel idet dommeren blåste for avspark.

Idretten defineres av mange som holdningsskapende og kulturbærende. Personlig er jeg av den oppfatning at idrett er en lek for eliten, de som har selvdisiplin og guts. Jeg holder meg til tilskuerbenken, for å sikre god stil i nedslaget.

På sett og vis er det som å hoppe etter Wirkola, det å vikariere bak kulturlederpulten i Utopia. Jeg kan ikke, som erfarne kulturredaktører kan, sette på autopiloten og surfe på måneders erfaring. Ei heller kan jeg la være å ta mannen for ballen. Jeg holder meg fremdeles på egen banehalvdel, og takler ikke den offensive taktikken. Det er nærmest for dødt løp å regne å fortsette noe lengre. Sporten har tatt meg igjen på oppløpssida, og jeg har bestemt meg for å kaste inn håndkleet. Sporten får Karen Marie og Gleditsch ta seg av. Pass ryggen!

Ingrid Hedlund

Romeo og Julius

Egentlig er jeg nitti-års Shakespeare. Hvis jeg ikke hadde vært nødt til å gå på forelesninger og lese pensumlitteratur, da. Hadde jeg bare hatt litt tid, skulle jeg skrive teater. Ikke sånn moderne, uforståelig, eksperimentelt teater. Jeg skulle skrive en klassiker. Et stykke som i ettertida ville bli husket for å ha veltet Dovre og satt verdikommisjonen ut av spill. Jeg skulle skrive et samfunnskritisk stykke stappfullt av aktualitet og moral. La oss kalle det en oppdatering av gamle helter. I dette tilfellet, altså Shakespeare. Siden kunne jeg sikkert gå løs på de andre, som Ibsen og Strindberg. (Tenk å skrive en Strindberg merket av likestilling og kvinnefrigjøring.)

Men nå bør vi holde oss til de gamle engelske herrer. La oss derfor ta for oss Romeo og Julie.

I vår tid er hovedpersonene Romeo og Julius. I rollen som Julius' slemme og intolerante far

er Valgerd Svarstad Haugland selvskreven. (Det passer jo også bra i disse likestillingstider at familiens overhode er en kvinne.) Bondevik kunne vært hjemme og motatt kontantstøtta. Da ville Riksløven muligens være skånet for framtidige depresjoner.

Det beste med en klassiker i vårt effektive og tidsminimaliserte samfunn er at rollelista ikke trenger å være stor. De fleste er jo uansett statister i dag. Men for at dramaet skal skride fram i handling, må vi selvfølgelig ha en handlingens mann. For hvordan ville det vel ikke ende med Romeo og Julius om ikke biskop Ola Steinholt hadde engasjert seg? Da er jeg stygt redd for at de fremdeles hadde gjemt seg langt bak i det mørke skapet. Og det ville vært fryktelig trist. Hvis ikke Ola Steinholt hadde vært der og opponert mot Valgerd og gitt Romeo og Julius troen på seg selv, ville vi nemlig aldri ha kommet fram til

stykkets slutt. Og slutten er selvfølgelig den beste delen i et klassisk drama.

Ikke bare fordi stykkets slutt indikerer at du endelig skal få fri fra den kjedsommelige pinen det er å leke intellektuell, eller fordi slutten ofte er et dramatisk høydepunkt. Mest fordi jeg har en genial plan. De tragiske slutters tid er nemlig forbi. Det er derfor dette blir en klassiker. Romeo og Julius dør ikke i mitt stykke. De ender i stedet opp på fest hos Homo Polaris. Og Valgerd forelsker seg, og er veldig glad for at Bondevik sitter hjemme med kontantstøtta, og alle gleder seg. Kan hende finner vi et studentband som spiller bra musikk, og selvfølgelig stiller Samfunnet opp med billig øl og gratis overnatting i studenthusbåten sin.

Om jeg bare hadde kunnet skrive. I dag er det visst fjorten dager igjen til eksamen.

Mette Strengenhagen

– Vi rakk ferga!

– Rekker vi ferga?

Til lyngs med TSI

Her forleden reiste TSI si fjellgruppe til Lyngen med om lag 30 spreke sjeler. Utopia var flue på veggen da de inntok og bebodde TSI-hytta som i følge reklamen rommer 15 mennesker.

Ingrid Hedlund

Kari, Silje, Mikko og Lars førte an innover mot Lenangsstrømmen, som i løpet av helgen ble omdøpt til Lenangsdraumen. Omkvedet i det svenske kjøretøyet var "Rekker vi ferga?" Panikken var stor da vi som nummer 12 i køen telte de ni bilene som kom fra motsatt side: "Kommer vi med ferga?"

Fredag

Etter et par timer i fred og ro på hytta kom en horde studenter ryende, de hadde busset hele

veien. Sulten gnog, men heldigvis var TSI-hytta både møblert og temperert. Kveldens første måltid varte og rakk, helt til det ble avbrutt av kveldsmaten. En spiste i kriker og kroker, skulle tro en aldri hadde sett mat før.

Lørdagens turrute ble lagt med alvorlig mine. Skulle Storgalten bestiges? Hva så vi i været? Det ble besluttet å forsøke de fleste varianter, og neste morgen krydde vi i fjell og is og regn.

Lørdag

"Det finnes ikke dårlig vær, bare dårlige klær", sier mor. Men regnet i Lyngen denne lørdagen hadde fått deg våt på ryggen selv i den tjukkeste gærteks. Det pøste og blåste mens de tapre studentene strabasjost entret fjell og knauser. Utopia fant det best å holde vakt ved leiren (les: hytta), en vet jo aldri hva som kan skje..

Til middag/kvelds fikk forsamlingen prøve seg på en uvan-

lig fårrikål, kokt på fire oppskrifter. Noen smakte retten for aller første gang, andre nikket verdensvant til hele pepper og margbein.

Søndag

Et par timer etter at siste fårrikål-gass hadde vandret sin gang mellom sovende neser i stua, var det igjen tid for fjellet. Det var knapt lyst da stegjerna stakk inn i den første isblokka. I kriker og kroker i hytta våknet andre litt etter litt, og man kunne ane en umiskjennelig blanding av kål og sovepust. Som flue på veggen fant Utopia det best å stikke ut i friluft. Skal si det var flott!

Et par timer etter at det mørknet, kom den snikende frykten igjen: "Vil vi rekke ferga?" Det eneste vi hadde å gjøre mens ettermiddagen krøp innover fjorden, var å stappe Volvoen full og kjøre det tau og reimer kunne holde. Hjem til Tromsø og enerom.

Studentsamfunnet i Tromsø inviterer alle til:

CIRKUS
AKTIVITET

STUDENTSAMFUNNET
Fest
i Aud.max Hovedgården
Fredag 13. November
kl: 19.00
underholdning av
Studentband, Kor og
Ompaniet.

Internasjonalt seminar

Tor.12.11
kl: 18.00

Mack-kjelleren

Globalisering

Debatt med Tore
Thonstad professor i
sosialekonomi og Egil
Bakke, Økonom.

Tir.17.11
kl: 17.00

I Bodegaen

Stat og etnisitet i
Afrika

Ved Randi Rønning
Professor i Historie
UiTø

Tor.26.11
kl: 20.00

Mack-kjelleren

Kruttønna Kosovo

Svein Mønnsland
Professor i Slaviske
språk, UiO
og Elise
Kipperberg Prorektor
Høgskolen i
Stavanger

BRAATHENS

støtter Samfunnet
Samfunnets info telefon
776 44916

Mellom perspektivene

Islandsk lyrikk

– På flyet til Tromsø begynte jeg på Egils Saga. Før i tiden la jeg vekt på britisk og skandinavisk samtidslitteratur. Nå leser jeg meg tilbake, sier Einar Már Gudmundsson.

Han har gjestet Tromsø i nærmere fem dager.

Marianne Søndmør
Mette Strengenhagen (foto)

Gudmundsson er Islands svar på Jon Fosse. Han har gitt ut flere diktsamlinger, en triologi, flere romaner samt skrevet to filmmanus hvorav "Children of Nature" i 1992 fikk en Ocarinominasjon i klassen for beste utenlandske film. I 1995 vant han Nordisk Litteraturpris.

– Jeg holder meg ikke til noen genre. Både i Norge og Sverige opererer man med modernister og postmodernister, jeg befinner meg i grenselandet. Det er mulig at det bunner i det at jeg begynte som dikter, jeg har holdt en distanse. Det viktigste for meg er å fortelle historier med lyriske metoder, men jeg har ingen forutsetninger for å tenke stil. Jeg er ingen dogmatist.

Diagnosefri romaner

Gudmundsson har selv sagt at bøkene hans bygger på innsikter i andre mennesker. Det har dreid seg om alt fra den syke, outsideren, den utstøtte til den ensomme livssituasjonen. Han har påpekt at boken "Universets engler", som han fikk Nordisk Litteraturpris for, er en sykdomshistorie. Samtidig er det forenklet å stille romanens diagnose.

– I "Universets engler" opererer jeg med romanens logikk. Romanen samler seg rundt sitt logiske sentrum samtidig som den rommer tre dimensjoner – en eksistensiell dimensjon, en sosial dimensjon og en dimensjon av skjebnetro. Denne inndelingen gjelder de fleste bøkene mine. I "Universets engler" er det i tillegg emnet som gjør denne inndelingen relevant. Den handler om galskap og om

når virkelighetsbildet opphører. I trilogien min er der en annen vinkling ved at jeg tar utgangspunkt i barnets perspektiv. Jeg representerer kanskje minoriteter?

Hva bunner trangen til å fortelle i?

– Det har jeg aldri spekulert over. Det kommer av seg selv da jeg har et stort behov for å uttrykke meg. Jeg begynte som sagt med å skrive dikt da jeg studerte litteratur ved universitetet i København, etter hvert utviklet diktene seg til å bli episke. De utfordret arbeidet mitt. Gjennom romankunsten finner vi en identitet til livet, vi søker etter en ånd. Det betyr ikke at vi finner noen riktige svar. Men det handler det heller ikke om. det er mulig forfattere har sitt spesifikke budskap, dette kan ikke defineres, det er subjektivt. Og kanskje gir romankunsten en annen fremstilling av verden, en annen virkelighet.

Gudmundsson er mest lest i Danmark, Sverige og naturligvis på Island. I Norge er der tre oversettere som har tatt hånd om Gudmundssons verker. Fore-

– Jeg er ingen dogmatiker, sier Einar Már Gudmundsson

løpig mangler Regndråpens bok i norsk oversettelse.

Litteraturvitere manglet

Under oppholdet holdt Gudmundsson innlegg under Filmklubbens islandske filmhelg. I tillegg holdt han en gjesteforelesning på institutt for psykologi. Beklagelig nok har både institutt for litteraturvitenskap og institutt

for nordisk brukt opp midler til eksterne forelesere og lignende, midler som er satt av på "timehjelpelærere"- budsjettet. Kanskje hadde det vært en idé å hatt en mer strukturert plan på hvordan midlene fordeles over to semester?

Grunner dypt

Kjellerdypet skal ha en viss takhøyde, sier Ragnar Akselsen.

Etter et halvt års planlegging har endelig tidskriftet Kjellerdypet funnet trappen.

Marianne Søndmør
André Kvernhaug (foto)

Det lenge etterlengtede konseptet, der studenter kan publisere sine artikler, har en redaksjon bestående av seks hovedfagsstudenter, hvorav fem er litteraturvitere og én tilhører nordisk. Redaksjonen ønsker, ideelt sett, å ha én kontaktperson på hvert fag. Denne kontaktpersonen er bindeleddet mellom studentene og redaksjonen i Kjellerdypet. Foreløpig er det kun humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag som er representert blant disse kontaktpersonene.

– Vår tanke er at som student har man mange idéer. Via Kjellerdypet har man nå en sjangse til å publisere disse. Vi har tenkt å dele inn tidskriftet i en skjønnlitterær og en faglitterær avdeling med mulighet for eventuelle andre avdelinger, sier nåværende redaktør Ragnar Akselsen.

Akselsen tror det kan bli vanskelig for utrente redaksjonsmedlemmer å sette kriterier selv om alle er litteraturkjennerere med en viss lesetrening. Dette gjelder også fagartikler. Kjellerdypet ønsker likevel å ha en viss takhøy-

de. Han understreker at de ikke kommer til å trykke noe som er dårlig.

– Er man av den nervøse sorten stiller vi selvsagt opp med hjelpende kritisk gjennomlesning, beroliger Ragnar.

Kjellerdypet er finansiert via annonsering og trykkestøtte. De har ikke noe distribusjonssystem, foreløpig. Hvorvidt man skal benytte seg av et trykkeri eller gi ut på forlag blir avgjort på neste redaksjonsmøte. Akselsen tror det er mulighet for at første utgave blir gratis. Redaksjonen planlegger også en nettutgave der deler av stoffet blir tilgjengelig.

Estetisk

Akselsen ønsker at Kjellerdypet skal bli et pent tidskrift med vakker utforming.

– Vi ville vente å se hvor mange artikler som ble innsendt det er ingen vits i å utsette seg selv for unødvendig mye arbeid. Vi håper at vi først og fremst blir såpass dyktige at folk oppmuntrer til å publisere.

Ikke før i midten av oktober mottok Kjellerdypet et betydelig antall artikler. Akselsen ser ikke bort i fra at redaksjonen kommer

til å bruke artikler de selv har skrevet. Foreløpig har man fått inn fem, seks artikler – i tillegg kommer de skjønnlitterære bidragene.

Utfordring

– Det er mulig at folk er avventende og ønsker å se an tidskriftet, påpeker Akselsen. Han understreker at noe av utfordringen hos skribentene må være at artiklene ikke sendes inn til sensur men til offentlig skue. Akselsen oppfordrer studenter til å skrive noe annet slik at man får ut tanker som kretser rundt annet enn fagrelaterte tema. Selv om det er et slit med å skrive en artikkel er det ingen dum idé. Kjellerdypet vil ikke ha noen enerett på materialet. Tidskriftet blir sendt ut til alle bibliotek i tillegg til at litteraturstudenter ved andre universitet skal få sine eksemplarer. Enda er det et par uker til Kjellerdypet går i trykken. Den offisielle deadlinen var i slutten av oktober men Akselsen sier at det ikke er noe i veien for å sende inn bidrag. Det er likevel mulig at disse kommer med neste nummer utpå nyåret. Artiklene kan sendes på internpost til Ragnar på lesesalen for hovedfag litt.vit eller følgende epostadresse: Kjellerdypet@hum.uit.no

Kaffe: kos og kultur

Filtermalt kaffe er ingen ting å trakte etter. Det eksisterer et hav av supplementer, som endelig har gjort sitt inntog i Tromsø. Etter åpningen av flere nye kaféer i byen er det dukket opp en interesse for alternative kaffesorter hos tromsøfolket.

Anders Lilleheim
André Kvernhaug(foto)

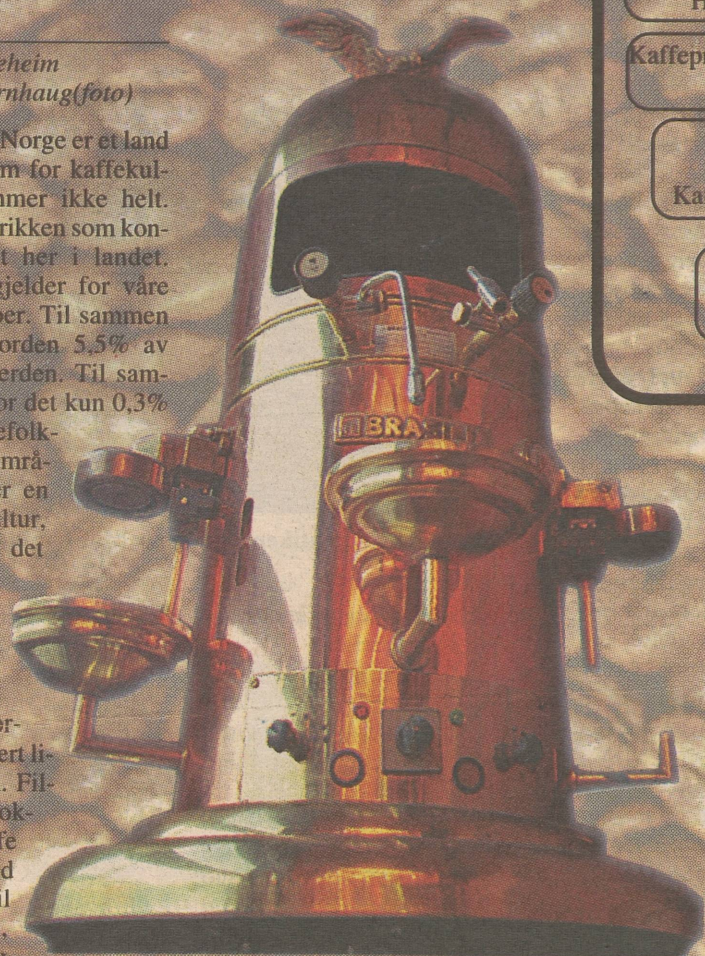
Det hevdes at Norge er et land uten noen form for kaffekultur. Det stemmer ikke helt. Kaffe er den drikken som konsumeres mest her i landet. Det samme gjelder for våre nordiske naboer. Til sammen importerer Norden 5,5% av all kaffen i verden. Til sammenligning bor det kun 0,3% av verdens befolkning i dette området. Kaffen er en del av vår kultur, den har vært det lenge og kommer til å være det.

Kaffekulturen har alltid eksistert i Norge, men har vært lite innholdsrik. Filtermalt eller kokmalt svart kaffe er noe vi alltid har drukket til frokost, lunch, middag og gjerne kvelds. Kaffen skal aller helst være uten melk og sukker. Denne tendensen har snudd de siste årene og nå er det duket for at kaffen kan tilføres både melk, sukker og andre tilsetningstoffer.

Dermed er det dukket opp steder som selger kun kaffe og te og markedet for slike er fortsatt ekspanderende. Kaféer og coffeeshops er noe som åpnes over alt i Oslo, og endelig er de kommet til Tromsø. I dag kan man gå ut og drikke kaffe til en hver anledning. Utopia har tatt en titt på noen av alternativene som eksisterer på Tromsø sine kaféer

Espresso

For å lage espresso trengs det enten en maskin eller en egen espressokanne. Espressoen er basisen til de fleste kaffevarianter, ikke den tradisjonelle trakterkaffen. Espressoen skal være kraftig og ha et fint gyldent skum. En kopp består av ca 5 cl. kaffe, til dette brukes ca 7g espressopulver. Drikkes med sukker.

Fra bær til kaffe

Bønner modnes i 8-9 måneder

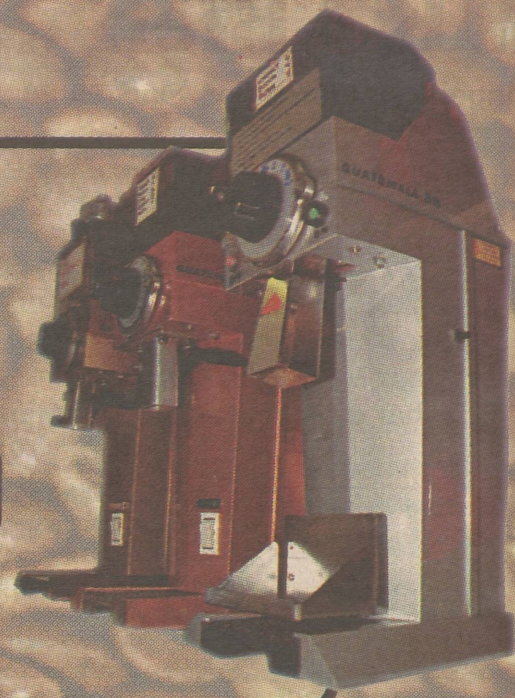
Bønnene skilles ut fra plantene de gror i. Holdbarhet nesten ubegrenset.

Kaffeprodusentene kombinerer ulike kaffesorter for å skape deres særpreg

Bønnene brennes
Bønnene kvernes
Kaffen blir ferskvare. Holdbarhet 6-7 dager.

Filtermalt
Kokmalt
Espresso

Et hav av muligheter!

Død og kaffe

Følgende eksperiment ble foreslått av Gustav III, konge av Sverige (1771-92): To forbrytere ble dømt til døden med kaffe og te.

Hver dag ble den ene forbryteren tvunget til å drikke en enorm mengde sterk kaffe, den andre en tilsvarende mengde sterk te... Skuffende for vitenskapen levde imidlertid begge fangene til de ble svært gamle. De overlevde legene som var utpekt til å utføre henrettelsen.

- The Coffee Book: a Connoisseur's Guide to Gourmet Coffee

Ristretto

En del sterkere enn espresso. Lik mengde kaffe, halvparten så mye vann. Drikkes med sukker.

Cappuccino

Bestående av espresso toppet med steamet melk. Ordentlig cappuccino skal kun ha skummet av melken og ikke varmet melk. Skummet skal være tykt og fyldig. Når du steamer melken, pass på at du ikke koker den ettersom skummet da mister sin fylde. Serveres med sukker etter smak.

Cafe au Lait

Espresso og melk i like deler. Melken varmes i steamer, men skal ikke piskes til skum. Det kan tilsettes forskjellige former for siruper for å gi den en egen smak.

Kaffe Mocha

Espresso og sjokolade-sirup blandet med steamet melk. Toppes med krem.

Kaffe Creme

Sveitsisk måte å lage kaffe. Vanlig brente kaffebønner, fin malt som espresso. Traktes gjennom maskin eller espressokanne. Blir som espresso bare mildere. Drikkes som vanlig trakterkaffe.

Japansk koffein-kick

For 40 kroner kan du besøke kaffebaddehus i Tokyo. Her kan du velte deg i tyve tonn gjærede, malte, oppvarmede kaffebønner. Etter en halvtime kan du stige opp og dusje av deg kaffen. Dette skal være bra mot muskelverk, revmatisme, høyt blodtrykk og lav blodsirkulasjon.

- Kaffe må i sannhet være en langsomt virkende gift, for jeg er åttifire og ennå ikke død...

Voltaire

- Kaffe skal være varm som helvete, svart som djævelen, ren som en engel og søt som kjærligheten.

C.M. de Talleyrand-Périgord

Fakta

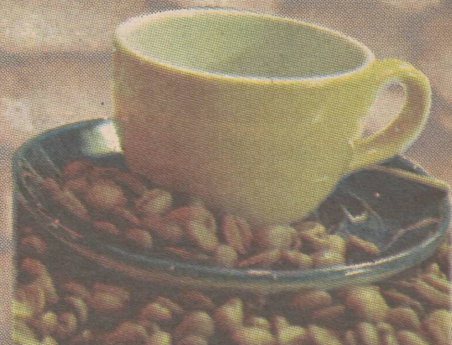
For å få ett kilo kaffe trengs 4000-5000 kaffebær eller 8000-10000 kaffebønner.

For å bevare holdbarheten til kaffebønner kan de fryses ned.

Beskrivelser av kaffens duft, aroma og smak: mild, skarp, rund, bitter, syrlig, fyldig

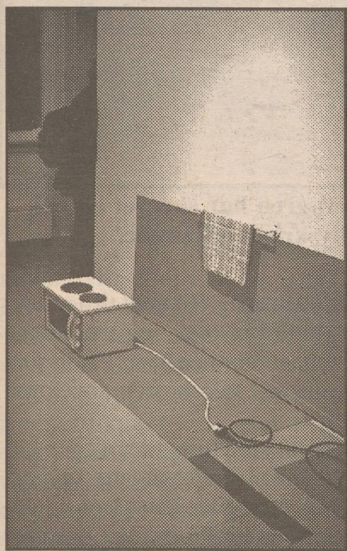
Oppskriften på god kaffe

Høy temperatur
Rask gjennomstrømning av vann.
Espresso 20 sek
Filterkaffe 5 min.

UKS Biennalen 98: Tre tematiske tråder

Unge Kunstneres Samfunn (UKS) arrangerer igjen utstilling. Utstillingen ble etablert i 1996, og skulle være en erstatning for den tradisjonelle UKS Vårutstilling. Kuratorene Søsja Jørgensen og Maria Lind mener at UKS Biennalen denne gang kan deles opp i tre kategorier: "Pop", "Det personlige" og "Det sosiale/maktpolitiske".

Per Christian Strøm
(tekst og foto)

– UKS Biennalen skal vise aktuell norsk kunst og være en spydspiss på den norske kunstarenaen. Biennalen søker å skape en profil som andre aktører ikke makter å skape, heter det fra arrangørene. Blant annet får Statens Høstutstillinger kritikk for sin mangel på profil og fokus. I 1996,

Mest pop?

Makt rundt bord fra UKS Biennalen.

ved 75-årsjubileet for UKS, førte den innovative profilen til en større kuratordebatt i de større norske avisene. Utstillingen ønsker at kunsten skal bli reflektert over; og det tror jeg at UKS Biennalen 98 klarer. Verkene har et direkte språk som kanskje er løsningen dersom man vil engasjere unge mennesker i dag?

Makt rundt bord

Lars Ø. Ramberg har fått medarbeidere i Geelmuyden. Kiese til å reflektere over kunst generelt og nå, og har en morsom, men alvorlig tone over verket sitt. Her kommer det tydelig frem at kunstneren vil si noe om samfunnet og kunstens plass der.

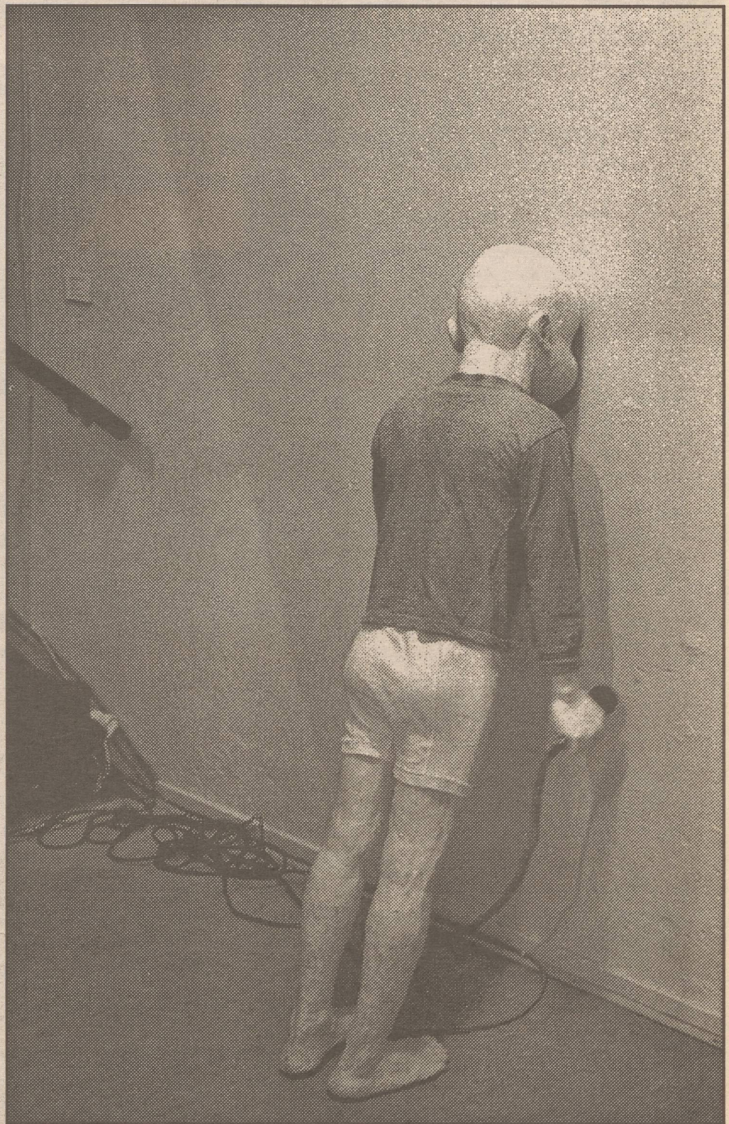
– Er det riktig at et konsulentbyrå uten direkte kunstkompetanse skal sette dagsorden for kunsten i Norge?, spør han i verket sitt.

Åpent rom

Den personlige delen av utstillingen er blant annet representert ved en video film ut fra stuevinduet til en mormor Nord-Trøndelag. Det går livlig for seg når hagens utseende skal bestemmes og de nødvendige justeringer skal foretas. Kvinnen bak verket, Sofie Persvik, tar opp en triviell situasjon som er en del av kunstnerinnens såkalte "mormor-prosjekter". Flere av verkene i Biennalen er kjennetegnet av nettopp dette: Enkle situasjoner eller ting som ved sin solitaritet får et kraftig uttrykk.

Midt i blinken

Per Kvist i Tromsø kunstfo-

Personlig, pop eller sosialt?

rening føler at utstillingen er midt i blinken for den programpolitikken de har lagt seg på. Kvist ønsker å vise frem norsk samtidskunst og være en termometer for denne delen av den norske kunsten. "Fear not; We come in

peace", er bildeteksten til en tegning av Tiril Schrøder i kategorien "pop".

– Slik vil vi at kunstforeninga skal være, sier Kvist og lover mer samtidskunst til Tromsø.

Uka99: Kunstutstilling Til og av studentene

Kulturkomiteen, under ledelse av Bror Skrede, planlegger kunstutstilling på UB som ledd i arrangementet Uka99. Initiativet kommer som en oppfølging til suksessen under Uka for to år siden. Utstillingen vil bli hengt opp i første etasje på universitetsbiblioteket.

Irene Foss
Per Steinar Moen (foto)

Hensikten med utstillingen er å stille ut studentenes egne arbeider. Ansvarlig for kunstutstillingen, Dorthe N. Jørgensen, sier at all kunst tas imot. Det være seg malerier, skulpturer, tepper eller noe annet. Kriteriet er at studenten har laget kunstverket selv. Selv om arrangementet hovedsakelig er for studenter, kan også andre kandidater levere inn.

Kunstverkene må leveres inn mellom 15. januar og 1. februar på Studentsamfunnets kontor i Hovedgården.

– Bare ferdige arbeider, klare til utstilling, kan leveres, sier Dorthe.

Selv om kulturkomiteen i utgangspunktet tar imot det meste, viser erfaringen fra -97 at det er stor pågang for å levere egne verker. Derfor kan det være en god ide om de håpefulle deltakerne er tidlig ute.

Konkurransen og premier
Kulturkomiteen vil avholde en konkurranse der de beste verkene premieres. Det er i den anledning satt sammen en jury bestående av medlemmer med kunstteoretisk bakgrunn; universitetslektor Hege Olaussen,

ett medlem av Kulturstyret, direktøren for Nordnorsk Kunstmuseum og hovedfagsstudent i kunsthistorie Dag Wold. Siden sponsorstøtten til Uka99 er heller radmager, kan ikke kulturkomiteen friste med fasjonable premier.

– Men den enkelte kunster har en unik mulighet til å se og bli sett, hevder Dorthe. For ikke å snakke om at det vanker hederlig omtale for de håpefulle kunstnerspirer.

Samarbeid med UB

Uka99 ønsker å nå ut til et større publikum og har i den anledning inngått en avtale med UB om å holde utstillingen der. Kunstverkene vil da bli vist fram under hele uka-arrangementet. Universitetsbiblioteket har aldri hatt noe lignende samarbeid og stiller seg svært positiv til ideen. Parallelt med studentutstillingen vil det muligens stilles ut kunstbøker som

Uka99, i regi av kulturkomiteen, skal arrangere kunstutstilling på UB.

er relevante for studentenes opplegg.

– Det vil bli stor åpning fre-

dag 19. februar 1999, sier Dorthe og legger til at vin og litt snacks serveres.

Acid Queen: "Tranzania" Samarbeidsprosjekt

Europeiske og afrikanske musikere støter på ulike problemer. I Tanzania har musikkinnovantører vært konfrontert med ulovlige piratkopier av arbeidene sine. Der fins ingen åndsverkslovgivning som beskytter musikernes arbeidsinteresser. I tillegg mangler man organisatorisk initiativ for å bekjempe problemene. Acid Queen er en del av et prosjekt iverksatt av blant annet Strømme Foundation, NORAD, Kirkelig Kulturverksted og Chamudata collaborates. Sistnevnte er en nyetablert interesseorganisasjon for musikere i Tanzania.

Egyptiske musikere fra Egyptian Musical Club og Sisi Kwa Sisi – begge grupperne hører inn under sjangeren tarab – møter det norske Acid Queen. Tarab er en musikkform som oppsto på Zanzibar, og er i dag uhyre populær også i Dar Es Salaam og resten av kysten langs Tanzania og Kenya. Den arabiske poeten Adonis mener det er en sosial funksjonalisme som driver poesien i dag. Den har to uttrykksformer: En av-ideologisk og religiøs opprinnelse, og den andre musikalsk i form av tarabsang.

De to norske techno-musikerne, Stephen Groth og Christian Grimshei står for arrangement, mixing og programmering. Sammen utgjør de Acid Queen. Christian Grimshei er engasjert i Uteseksjonens prosjekt «Stopp dopet - ikke dansingen» hvor han har jobbet for å fjerne dopsentrerte faktorer i technomiljøet og innenfor de ulike techno-klubbene i Oslo. Det er dermed mange fine formål, men ikke alltid like spennende.

Enkelte kutt er deilige å høre på. Som når en mann forteller, på gebrokket engelsk, en ubetydelig vits, eller når noen gamle kvinner ler unisont mens det klirrer i bestikk. Det er definitivt de importerte plynd-

ringene av etniske snurrpiperier (les: Hamla-hamla musikk som pirrer vestligkonforme DJ-er) som gjør deler av Tranzania lyttbar. Rytmen tenderer til å bli ensidige, dance-baserte med keyboard og to bassriff. Det gjentar seg til det kjedsommelige. *Digital DJs* (Usinikere) er et eksempel på en låt av aerobicrytmer på et vegetativt nivå. *Sema*, derimot, minner om arabiske netter og sikader, lydbilder som males frem i grenseland mellom søvn og våken tilstand – et vakkert lydbilde. Dette gjelder også *Bashraf*.

Sisi Kwa Sisi står for store deler av arrangementet på begge låtene. *Tranzania* blir direkte kjedelig ved at man benytter seg av afrikansk sangdans og pumpa trommemaskiner, og gjort hele sporet til en discosak. *Kukuleko* er en tradisjonell fra Tanzania som fungerer greit. Noe fanzy keyboards-tringenter (som skal forestille en harpe eller kvasi Mike Oldfield-effekter?) og datastemmer ødelegger et spennende utgangspunkt. Acid Queen burde prøve å sikte seg inn på et bredere publikum enn fjortiser som dehydrerer. Dette nærmer seg, musikalsk sett, etnisk rensning.

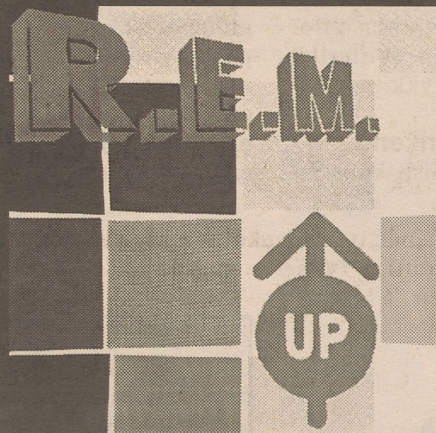
MS

R.E.M.: "Up" Warner

Up er R.E.M.s ellefte studioalbum og det er som vanlig store forventninger til et band som har innfridd og levert varene på samtlige ti forløpere. Samtidig har det vært knyttet ekstra spenning til denne utgivelsen, da det er den første platen uten trommeslager Bill Berry.

Tittelen på denne platen er direkte misvisende, dette er kanskje den mørkeste og mest melankolske platen R.E.M. har gitt ut til nå. Platen er bortimot strippet for perkusjonsrytmer og tradisjonell el-gitar. Samtidig er lydbildet og instrumentvalget særdeles originalt. Noen kutt har ikke perkusjonsrytme i det hele tatt, på noen kutt er det en minimalistisk rytmeboks. Her er det mystiske feedbacklyder, elektroniske orgler, vibrafon, glockenspiel(!), og cembalo(!)

Men det er de gode låtene som er R.E.M.s styrke. Åpningskuttet *Airportman* er ultraseigt og mørkt, noe som fremheves av kontrasten med *Lotus* som er den mest rocka låten, den kunne ha passet inn på "Monster". Andre umiddelbare R.E.M.-låter er *Daysleeper* som minner om *Nightswimming* fra "Automatic for the People", *The Apologist* bringer tankene hen til *The One I Love* fra "Document" og min personlige favoritt; *Walk Unafraid* hadde passet bra inn på "Green" sammen med *Parakeet*. *Sad Professor* og *You're In the Air* er også vakre spor.

I det hele tatt er det de sterke låtene som under alle lydeffektene er umiskjennelig R.E.M. som løfter denne platen. Men alt er ikke bare fryd og gammen; *Airportman* og *Hope* er i mitt syn litt for eksperimentelle. Selv om *Hope* er en ganske fin låt så er det litt vel mye åttitalls synthband-følelse over disse kuttene.

For å summere opp; denne platen ligner litt i stemning på "Automatic for the People" ispedd med litt "Monster" og en overdose downers (tittelen må være ironisk ment). Hvis det var undring over hvor R.E.M. var på vei musikalsk etter "New Adventures in HiFi" er det bare å notere at den er tilbake tifold. Nå kan virkelig hva som helst skje. R.E.M. har ennå to-tre plater igjen på platekontrakten sin med Warner, så det er bare å begynne å glede seg.

Thomas Johansen

Et lykkelig selvmord

Arne Berggren:
"Webers lov"
Roman, 210 sider
Tiden Norsk Forlag
(utgivelse 3. november)

Hvor interessant kan det være å lese om to generasjoner menn som forsøker å løse midtlivskrisen sin ved å harve over en drøss med kvinner, mens konene sitter hjemme og passer barna?

Motivet i *Webers lov* av Arne Berggren er akkurat dette, men heldigvis er det ikke så platt som det kan høres ut. Berggren har skrevet sin første ikke-humoristiske roman, og det fungerer utmerket.

Berggren er en av de største allrounderne i kultur-Norge, og lykkes med det meste han foretar seg. Han er musiker og tekstforfatter i Dronning Mauds land, mottok kritikerprisen for debutboka si i 1991, debuterte som dramatiker i år og har akkurat startet opp eget reklamebyrå. Det er nesten til å bli kvalm av. Kanskje er det ren og skjær misunnelse som har holdt meg fra å lese noe av Berggren før nå?

Dobbel midtlivskrise

Hovedpersonen i "Webers lov", Halvdan Armauer, er midtveis i livet og har alt; oppofrende kone, barn og eiendoms-meglerjobb. Han kommer til et punkt der en rekke tilfeldigheter får ham til å begynne å se seg tilbake. Parallelt løper historien om Halvdans far, arkitekt Sverre Armauer. Han stakk av fra kona og deres to barn for å arbeide på Tjøme en periode. Han møter flere utgaver av den lokale femme fatalen, og det hele kulminerer med at en ung jente dør og Sverre spaserer ut av denne verden.

Menns avstumpede følelsesliv

Halvdan Armauer begynner å nøste opp

Arne Berggren har skrevet en bok om midtlivskriser og familie.

trådene fra fortida, og blir nødt til å reflektere over og ta inn over seg tragediene som har rammet familien hans. Faren som bare forsvant og storebroren som også gikk under.

Halvdan må ta stilling til sin egen eksistens. Skal han fortsette sitt tomme, småborgelige liv, eller kan farens selvmord stå som en mulig løsning også for Halvdan? Her er det imidlertid ikke snakk om selvmord i vanlig forstand.

"Han beveget seg inn i selvmorderens logikk. Den lykkelige selvmorderen. Overleveren. For er det ikke grunnleggende kreativt å ta sitt eget liv? Kan man i det hele tatt vurdere livet før man med hver pore i kroppen er bestemt på å avslutte det? Kan man kjenne hva det er å leve, om man ikke har spasert rolig et godt stykke inn i døden?"

Ringen slutes

Berggrens veksling mellom det far og sønn opplever med tretti års mellomrom, skaper rytme og driver leseren framover i fortellinga. Språket er lett og elegant, og maler fram en klam, grå stemning som ikke helt slipper taket før mot slutten av boka. Hele tiden serveres små fragmenter som ikke gir mening med det samme. Personer og hendelser viser seg til slutt å være hektet sammen, og alle løse tråder nøstes opp.

Thriller, familiedrama og psykologisk dybde på et brett. Det ser ut som det går mot en ny suksess for allsidige Arne Berggren. Huff.

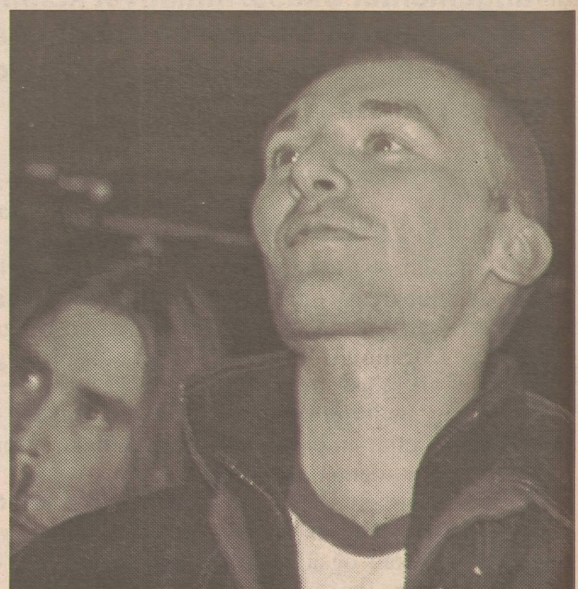
Stine Eidissen Bya

Hederlig av Trang Fødsel

Dansegulvet på Rogers var ikke sprengt da Trang Fødsel besøkte Tromsø sist fredag. Med Frost på Sub skulle det mer enn gode, gamle sommerslagere til for å trekke fulle hus. Men Trang Fødsel sviktet ikke de faste kundene, selv om bassen gikk i kne midtveis i "James Bond". De kastet alle hemninger og spilte på flere strenger. Trommis Tord trakterte tamburinen, og fløytist Jørund plukket fram munnspeilet. Låtene fra den siste plata "Feber" har allerede blitt klassikere blant de innvidde, og allsangen stod i taket under tittelsporet.

Vokalist Hans Petter dro et par billige poeng om nordlendinger, men det meste av tiden var samspillet mellom scene og fans optimalt.

Ingrid Hedlund

Trang Fødsels nye babe heter Tord og spiller trommer og tamburin.

Gamle sanger om igjen - deLillos i Aud.Max.

Thomas Johansen og Ragnhild Vik Nilsen (tekst)

Oppvarmingsbandet Jetmotor med frontfigur Håvard Stangnes og et par ex-Yez Mayonez rockere oppviste stor selvtillit og dyktighet. Det var flere tilløp til småmorsomme dialoger med publikum, problemet med Jetmotor er at de ikke lever opp til navnet sitt. Det blir litt småfunky og litt smårockete og tekstene er forsøksvis meningsfylte; men de blir litt småteite etterhvert.

Etter oppvarmingen strømmet det mer publikum til, og etter en drøy halvtimes pause var det omlag 350 tilskuere tilstede da deLillos tok til å spille. Etter tre litt slappe låter, deriblant S'il vous plait, begynte det å rykke litt mer i rockefoten da deLillos dro Tøff i Pysjamas og Den Feite Mannen. Etter denne rocka perioden var det klart for helakustisk på Vår. Slik fortsatte det en stund med kjente og kjære sanger som publikum tydeligvis kunne tekstene til. Et høydepunkt var Hjernen er alene, hvor til og med lys- og lydmannen rørte litt på seg.

I det hele tatt var deLillos trofast mot konseptet sitt, det var gamle sanger om igjen fra start til slutt - de 350 oppmøtte fikk valuta for pengene og de aller fleste syntes å trives, det var allsang, hendene vaiet i luften og noen modige sjeler prøvde seg til og

Høy hurrafaktor på deLilloskonsert

med med lightere. Likevel ble det denne kvelden mer enn tydelig at deLillos først og fremst er et band som synger om ting som er over, slutt. Dermed kan

det virke som om deLillos karriere er på hell og at de surfer på fortidens suksesser. Dessuten begynner de å bli litt gamle. For å parafrasere DeLillos selv;

deLillos er en klisje, men hva gjør vel det? Jeg syns det er litt trist.

FOTO: ASBJØRN MOE

FOTO: ANDRÉ KVERNHAUG

Tromsøs nye kjæledAggie!

Aggie "Frost" Peterson

Et stappfullt lokale på Subsirkus var torsdag 5. november samlet for å overvære verdenspremieren på live-versjonen av Frosts høstferske album "Bedsit Theories". Tromsø-jenta Aggie "Frost" Peterson og hennes venner skapte en nærmest skjelvende stemning som publikum lot seg gripe av.

Per Christian Strøm
Asbjørn Moe, foto.

"Frost" ble etablert på en hybel i Tromsø, og de ikke ukjente Lindbæk, Mjøs og Brundtland (Alanïa, Biosphere m.m) var sammen med Peterson initiativtakerne til prosjektet. Med "Bedsit

Theories" menes kvasiteorier om virkeligheten og verden som skapes på hybelen. I beskrivelsen av musikken tar Aggie selvironisk i bruk nettopp slike teorier.

- (...)et spennende lydlandskap som kan høres på i flere dimensjoner, sier hun. Musikken veksler mellom drøm-

mende og melankolsk ambiens til mer kraftige rytmer som i den nye singelen "Close to you".

Frost bekreftet etter konserten Utopias antakelse om at det var låter som denne som engasjerte publikum mest.

Scenevante kulinger

Dette var første gang den høstferske plata ordinært skulle fremføres for et større publikum, og det var samtidig starten på en miniturne i Norge. Turen går videre til Bergen, Tønsberg og Oslo.

I følge plateselskapet er dette den mest interessante popmusikken som lages i Norge for tiden:

- Dette er gjennomtenkt popmusikk, sier Frost selv.

Vennegjengen så i hvert fall gjennomtenkte ut i de 50 minuttene de var på scenen denne kvelden. Folk i salen merket seg særlig keyboardisten som så ordentlig kul ut med sin scenestil og sine rare briller. Det så i det hele tatt ut som om alle syntes det var moro å spille, noe stemningen på bakrommet etter konserten også bar preg av.

Fullt på Subsirkus

Uttalelser fra konsertmedarbeiderne tydet på at dette var den beste konserten på Subsirkus siden Seigmenn-konserten i 1997 når det gjelder publikumsantall. Alle de 350 tilgjengelige

billettene var solgte, og en bred gjestetliste sørget for at antallet lå rundt 400. Det var trengsel foran scenen, men den noe laidback stilen musikken hadde, bidro til at presset ikke ble så stort som det hadde vært på en tradisjonell rockekonsert.

Terningkast på en terning fra 3 til 11? Vanskelig å si. Men en koselig affære var det.

Inntrykk og uttrykk på Halloween

Medisinerstudentenes fest i Lysgården på MH gav sterke inntrykk for sarte sjeler. Lars og Jørg satte stor pris på å få hente ut både galskap og villskap. Velkommen tilbake neste allehelgensnatt!

Snegler;

Snegler kan betraktes som ekle, slime- te skadedyr eller vakre og interessante skapninger. Unger får raskt en facina- sjon for dette skjøre dyret som beveger seg for sakte til å rømme fra nysgjerrige barnehender. Noen mennesker be- varer denne fascinasjonen også som voksne.

Tema: Snegler, både med og uten hus.

Ragnhild Vik Nilsen

Snegler tilhører bløtdyrene og klassen gastropoda. De fleste sneglene har et spiralformet skall, men det finnes grupper både på land og i havet som ikke har skall. Engelsktalende skiller mellom "snails" med skall, og "slugs" uten skall. De fleste snegler med skall har spi- ralsnodd skall, enten høyre- snodd eller venstresnodd, men det finnes snegler med andre former på skallet, for eksempel albuesneglen. Sneglene har et godt utviklet hodeparti med blant annet sanseorganer for lys og en kraftig raspetunge i mun- nen.

Mange varianter

Snegler er vanlig i havet, i ferskvann og på land. Disse deles inn i lungesnegler, for- gjellesnegler og bakgjellesne- gler. Landlevende snegler pus- ter med lunger, mens de fleste av deres slektninger i ferskvann og saltvann har gjeller. Snegle- nes ideelle miljø er det varme og fuktige, så de fleste artene finnes i regnskogene og ellers i tropiske strøk. I Norge finner man flest sneglearter fra sven- skegrensen langs kysten til Bergen. Dessuten er snegler avhengige av kalk for å bygge

på skallet, og trives derfor på steder med mye kalk i jordsmon- net. Snegler spises av fugler, frosker, flaggermus og pigg- svin, men skallet beskytter rela- tivt godt mot fiendene.

De fleste snegler spiser planter, gjerne råtnende, men det finnes også åtseletere og rovdyr blant dem. Landlevende snegler har to par følehorn, der øynene sitter i spissen av det øverste og lengste paret. Sne- gler i vann har øynene ved ro- ten av følehornene.

I dag finnes snegler over he- le verden, fra ørken til isbre. Verdens største landlevende snegl er den afrikanske kjem- pesneglen.

Snegler i historien

I Norge finner man ofte fossile sneglehus. Man kan derfor vi- te en god del om sneglenes ut- viklingshistorie. Forgjellesne- glene er de eldste, og dukket opp allerede i Kambrium, mens bakgjellesnegler og lungesne- gler først dukket opp i midten av Paleozoikum. Snegler som mat ble for alvor populært i mid- delalderen, da man ikke kunne spise kjøtt i fastetiden, og de ble innført til en rekke land via klostrene. Mens nordmenn har plukket sopp og bær, har franskmennene plukket sne- gler. Allerede romerne hadde egne hager for snegler. "Sne- gla" var i norrøn tid et tilnavn som betydde "spe, veik kar", og var avledet av det norrøne

Vil du spise disse?

ordet for snegl: "snigill". Dess- uten ble sneglehus brukt som betalingsmiddel, spesielt skal- lene fra kjeglesnegler som le- ver i havet på sørligere bred- degrader. Disse er funnet i gravhauger i Norge.

I gamle dager ble snegler brukt til å smøre kjerrehjul. Det var også mye overtro knyttet til snegler. Spesielt den første sneglen om våren gav mange varsler. Svarte sne- gler varslet sorg. Kom sneglen mot deg, betydde det motgang, men krøp den samme veg som deg, var det medgang i vente. Dessuten spådde svartsneglen (Arion ater) regn og uvær. Klarte du å ta sneglen i føle- hornene og svinge den tre gan- ger rundt hodet, kunne du ønske deg tre ting. I folkemedisi- nen ble snegler også brukt, blant annet mot manglende mat- lyst.

Snegler er i noen kulturer symbol på gjenfødelse eller oppstandelse fordi de kan trekke seg helt tilbake i skal- let og overleve ekstreme ytre forhold, som om de var døde. Det finnes historier om sne- gler som har overlevd en runde i vaskemaskinen.

Under den andre verdens- krig ble afrikansk kjempesnegl introdusert som mat for trop- pene. Dette førte til større ut-

bredelse, og kjempesneglen fortrenget ofte lokale arter. I disse områdene er den en pla- ge i hagene.

Flere sneglearter er i dag utrydningstruet, blant annet den australske arten Merido- lum Corneovirens.

Snegler i Tromsø

Snegler er et oversett fors- kningsobjekt i Tromsø, ja, i hele landet, for den del. Når det gjelder landlevende sne- gler med skall, er krattsneglen (Ariante arbustorum) den van- ligste, spesielt i Tromsødalen. Krattsneglens sneglehus er 15 - 24 mm bredt og kjennes på de hvitgule flekkene og det brune båndet. Den lever bare på fuktige steder og spiser kun planteføde. Det virker som om krattsneglen er vanligere nord for Bodø enn lenger sør, fordi den der ofte må konkurrere om maten med slektningen Hagesneglen (Cepaea hortensis), som bare finnes sør for Bodø.

Det mest problematiske i kartleggingen av norske sne- gler, er at de fleste er under en centimeter lange, og derfor svært vanskelige å få øye på. Ser vi på snegler i ferskvann vet vi lite sikkert, men det er ikke usannsynlig at det finnes damsne- gler (Lymnaea stagna-

Landlevende snegler har øynene i spissen av de øverste følehornene, de nederste følehornene føler og lukter de seg frem med.

is (stor damsnegl) eller *L. peregrina*/L. *ovata* også videre (vanlig damsnegl) i for eksempel Prestvannet. Prestvannet er en næringsrik innsjø og burde derfor gi gode livsbetingelser for snegler, dersom pH-verdien ikke er for lav. Damsneglene er langsnegl og må derfor opp til vannoverflaten med jevne mellomrom. Du kan også se dem krype på undersiden av vannoverflaten mens de spiser mikroskopiske alger.

Stor damsnegl har 5 - 6 centimeter langt skall og er funnet på Østlandet, i Trøndelag og Finnmark. Dessuten blir den ofte brukt i akvarier for å bejeme alger.

Vanlig damsnegl er svært tilpassningsdyktig, og skallet kan ha ulike former, avhengig av livsbetingelsene. Dette har ført til at lokale varianter ofte blir betegnet som egne arter. Skallet kan bli opptil 2,5 centimeter langt.

Snegler som lever i sjøen finnes det mange av rundt Tromsø. Tangsnegl eller butt strandnegl (*Littorina Obtusata*/L. *Littoralis*) er spesielt interessant fordi den i arktiske strøk finnes med spisst skall. Denne brukes ofte ut som en egen art (*L. Palliata*). Artene lever på tang, gjerne i fjæra. Skallet er tykt og blir opptil 15 millimeter bredt. Skallets farge varierer

sterkt, fra gul til oransje, rød eller brun, og blir bestemt av kostholdet.

Afrikansk kjempesnegl

Verdens største landlevende snegl lever i sentrale deler av Afrika. Betegnelsen afrikansk kjempesnegl omfatter egentlig flere arter, alle av familien *Achatina*. De blir opptil 30 centimeter lange. Det er først og fremst tre arter som holdes i fangenskap: *Achatina Fulica* fra Øst-Afrika, *Achatina Marginata* fra Vest-Afrika og *Achatina Achatina*. Den vestafrikanske arten er ofte størst og legger seks 15 millimeter store egg om gangen, mens den østafrikanske kan legge flere hundre langt mindre egg. *A. Achatina* er den egentlige kjempesneglen. Det største eksemplaret som er registrert veide nesten et kilo, med et 27centimeter langt skall og en lengde fra hode til hale på hele 37,5 centimeter.

Kjempesneglene trives godt ved temperaturer mellom 18°C og 29°C. De trenger kalk, fuktighet og fersk, vegetabilsk mat.

Snegleproduksjon og sneglehold

Moderne snegleproduksjon kan foregå innendørs, utendørs eller ved en kombinasjon, der sneglene lever utendørs om

sommeren.

I Norge er innendørsoppdrett det mest effektive på grunn av klimaet, selv om dette er den mest kostnadskrevenne metoden. I dag er snegler blitt en viktig næring, og en næring i vekst.

Den vanligste matsneglen er Vinbergsneglen (*Helix Pomatia*), men *Helix Aspersa Maxima* er mest aktuell i Norge. Sneglene krever et fuktig miljø. Veksthastigheten stiger med temperaturen opp til 29°C. Temperaturer over dette eller under 7°C vil føre til at sneglene går i dvale.

I Frankrike benyttes et system med plastbokser plassert i reoler langs veggene. Det er tre bokser per seksjon; ytterst foregår foring og i midten egglegging. Et visst antall kjønnsmodne snegler plasseres i hver boks-seksjon. Etter en uke begynner paringen. Siden sneglene er hermafroditter (tvekjønnet), legger begge sneglene 200 egg hver.

Snegler i slike sneglefarmer fores med tørrfor. Småsnegler får kraftfor bestående av malt korn og tørrmelk, mens voksne snegler får kraftfor med blant annet mais, hvete og bygg. Alt kraftforet inneholder selvsagt kalk, slik at sneglene kan utvide skallet etter hvert som de vokser.

Før slaktning blir sneglene sultet eller nedkjølt for å tømme tarmene. Deretter blir sneglene kokt, innmaten revet ut og innvollene skilt fra kjøttet.

Tradisjonelt serveres snegler i skallet med hvitløkssmør med ulike kryddervarianter. I Norge har vi ingen lang tradisjon for å spise snegler, men også her blir vi stadig mer internasjonale. Sist på 80-tallet importerte de to største snegleimportørene i Oslo vel en million snegler årlig.

Kjæledyr

I USA og Storbritannia er afrikansk kjempesnegl på vei inn som kjæledyr, spesielt for

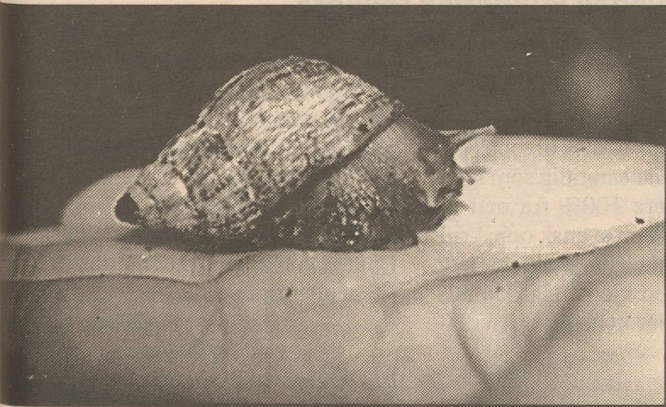
folk med allergiske barn. Snegler biter ikke og skades ikke av nysgjerrige barnefinger. Dessuten er de mye mer spennende enn fisker, fordi sneglene kan klappes og holdes i hånden. I tillegg fører størrelsen (opptil 15 centimeter) til at man får et mer personlig forhold enn til for eksempel en fisk.

Sneglene holdes gjerne i gamle akvarier. Noen innreder med mose, røtter og levende planter. Dette gjør at sneglene trenger mindre stell med henhold til mat, men rengjøringen blir vanskeligere. Siden sneglene krever fuktighet er det viktig å hindre mugg og sopp som også trives under de samme betingelser. Uansett er snegler blant de mest lettstelte kjæledyrene. Hvis de mangler mat, fukt eller har feil temperatur, trekker de seg tilbake i skallet til forholdene blir bedre.

Den store snegletrenden har ennå ikke nådd Norge, men forhåpentligvis er det ikke lenge til vi finner afrikanske kjempesnegler i dyreforretninger i Tromsø.

Kilder:

- Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon
- Div. nettsider som er listet opp på Nettpreik
- Your first Giant African Landsnail av Lucie Mann
- Livet i fjæra

Du får et mye nærmere forhold til en snegle enn til en fisk.

Kunstnersamarbeid

Med HAF som tema

Norske Kunsthåndverkere Nord-Norge har startet et tverrfaglig prosjekt for kunstnere fra Norge, Island og Grønland med hav som tema. I helgen ble seminaret HAF avholdt med musikk-, bilde- og håndverkskunstnere. I mai åpner to juryerte utstillinger som neste ledd i prosjektet. Tromsø er bindepunktet.

Andreas Knudsen
Mette Strengenhagen (foto)

– Seminaret i helgen er tenkt som en innføring og belysning omkring havet som kommunikasjon og middel til kontakt, sier prosjektansvarlig Nora Kiil. Ved å velge havet som tema, har man kunnet skape et felles grunnlag for kunstnere og deres arbeid rundt det nordlige atlantehavet. Ønsket er å møte musikere, teaterfolk og billedkunstnere under ett tak.

Dette formålet ble oppfylt da over 60 kunstnere møtte til HAF-seminaret i Tromsø Museum. På programmet stod foredrag, performance og presentasjon av bilder og musikk. Blant andre holdt Gunnar Danbolt, professor i kunsthistorie, forelesning om hvordan havet har vært brukt som motiv fra 800-tallet og fram til i dag.

Etter 1800-tallet ble havet framstilt som en metafor for menneskets konstitusjon. Komponist Bjørn Kruse viste med musikk og modeller hvordan *lydhavet* kan inspirere moderne musikk. Mellom programpunktene ble det lagt opp til samvær for de inviterte, slik at man kunne samordne nye ideer og finne grunnlag for felles utvikling av kunstkonsept. Utopia tok kontakt med flere av de inviterte, og alle ga uttrykk for at prosjektet med samarbeid mellom kunstnere på hver sin kant

av havet, er svært interessant.

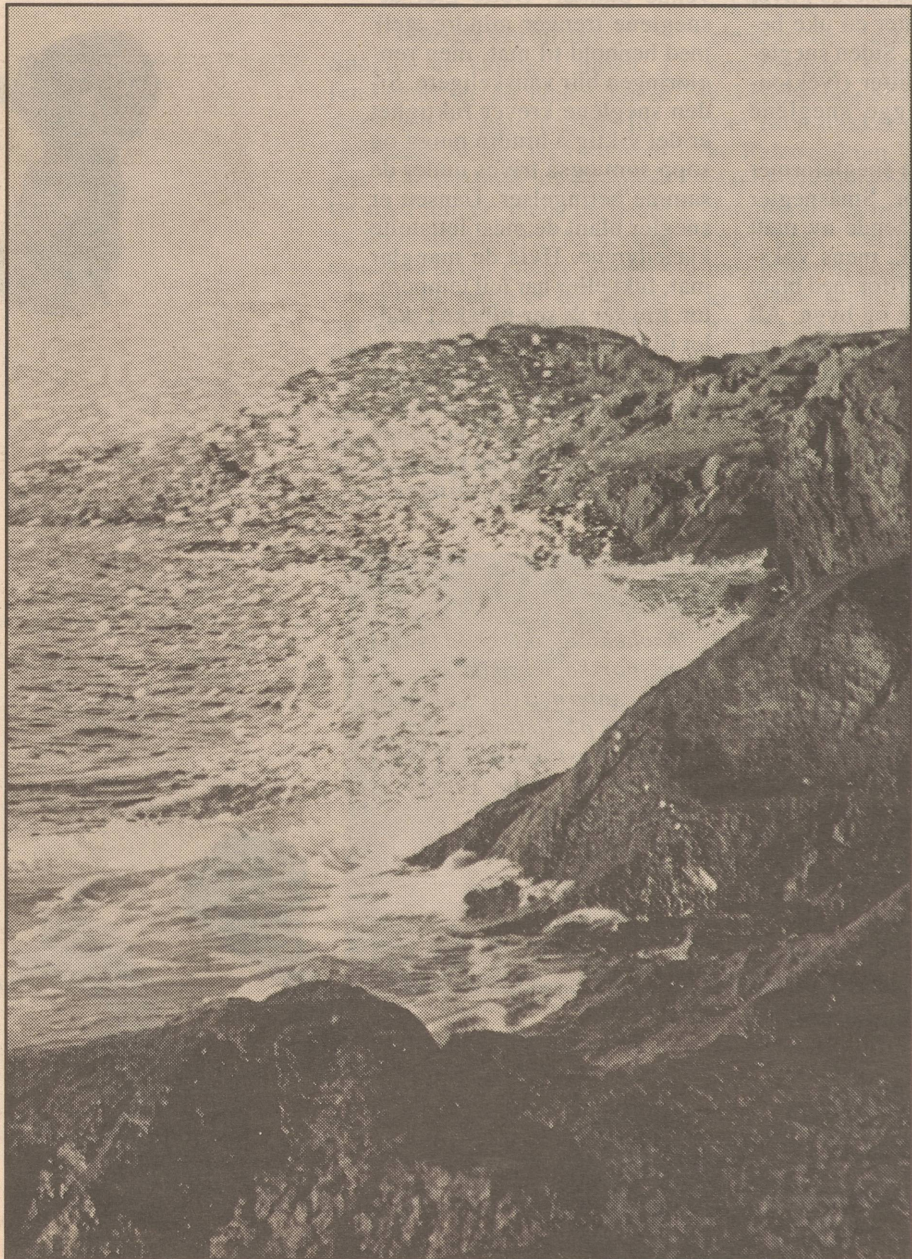
Arbeidsgrupper

NK Nord-Norge fikk i fjor tildelt hele kulturstipendet på 300 000 kroner fra departementet da prosjektutkastet ble sendt ved søknaden. Seminaransvarlig Hilde Hauan Johnsen forteller at det ligger over to års planlegging bak, og det er innhentet støtte fra både KUF, nordisk kulturfond og Nord-Norsk Kunstråd.

HAF er i videreutviklingen basert mye på planlagte workshops. Etter at startskuddet er gitt ved HAF-seminaret, er det klart for at de inviterte og påmeldte kunstnerne kan samarbeide i grupper. Det er på forhånd satt ned en gruppe på ni sensorer som skal fungere som fagjury for verkene som kommer inn. 8. og 13. mai åpner de to kunstutstillingen i Tromsø Museum og på Kunstforeningen der verkene skal vises til publikum.

Den påfølgende helgen, 14. og 15. mai, skal det igjen arrangeres workshop for idéer og samarbeidsformer for prosjektutviklingen.

De prosjektansvarlige kunstnerne for HAF, f.v. Inger Anne Nyås, Nora Kiil, Ingunn M. Hansen og Hilde Hauan Johnsen.

Matspalten:

Svensk Crangas

At svensker kan lage mat er vel ingen i tvil om. Hvordan de gjør det er imidlertid et åpent spørsmål.

Hvor åpent det er skal vi nå sammen utforske på denne klatreturen i svensk kulinarisk folklore.

Per Christian Ström

Sannelig jeg sier dere at dersom man skal klatre må man ha tau! For å nå til topps må man ha klatreruten klar samtidig som konsentrasjonen må være 100% fra mål til start. Jeg har fått tak i en svensk oppskrift som illustrerer litt hvordan metoden i en svensk bygd nær den kjente Cardex Älven er, når det gjelder klatring og matlagning.

Storm i et glas sprüt.

Jeg foreslår at jeg gjengir oppskriften i sin helhet, så kan vi bare legge oss i Sälen og bare rappelere nedover mens teksten traverserer forbi bevisstheten vår: (Ufri svensk gjengivelse).

En kakeoppskrift uten kommentar: Detta recept tillägnar jag alla de som alltid lyckas i köket. (Avundsjuk...jag...nä vaddå??) Lär av oss andra:

En helt vanlig jävla kaka:

Ett ägghelvet
1 dl sur kakao
Så lite smör som möjligt
Socker
Ingen jävla mandel i alla fall
2 dl bakpulver
1 pkt fula russin
1,5 dl allerginötter

Fyllning:

1 dl trasigt vaniljsocker
en melon eller nåt sprit
Häll nästan allt i en bunkjavel och kök med elvispen i en kvart. Grädda direkt i skålen. Skit i att smöra och bröa; kakelvetet fastnar ändå. Dunka ur skiten på matbordet, -om du kan. Garnera med krossad melon och sprit. Det spelar ingen roll. Skit i det då! Dra åt helvete!!!

nettPreik

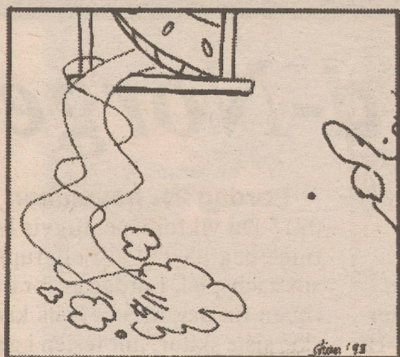
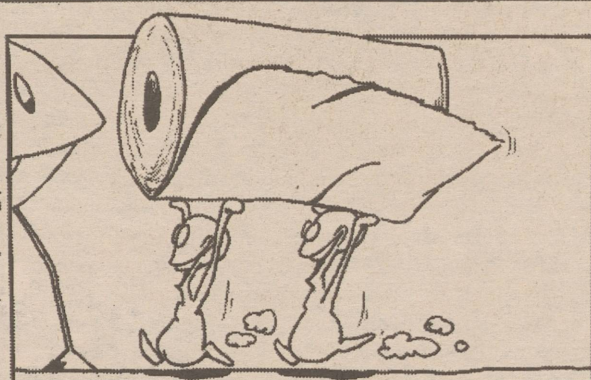
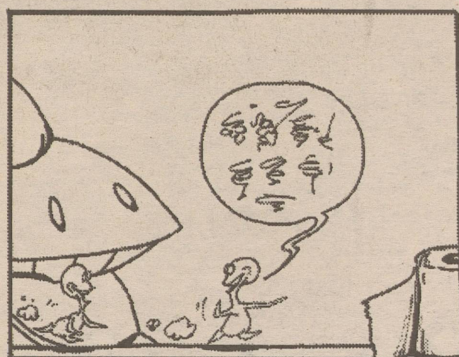
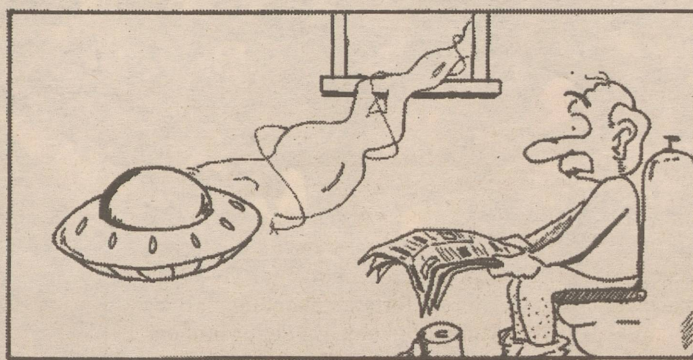
I tråd med dette nummers tema-artikkel om snegler, må det vel nevnes en del plasser på nettet hvor du kan finne info om de små slimete. www.geocities.com/Heartland/valley/6210/ inneholder det meste som er å vite om snegler og sneglehold med fokus på kjempesnegler. Dette er den beste nettsida om snegler, så her finnes mange linker og bilder. På www.photovault.com/link/animals/terrestrialsnails.html og www.giaco.com/~chan-sy/html/listigx.htm finner du sneglebilder. Linker finner du på ast.leeds.ac.uk/~agg/snails.html

Hvis du er interessert i litteratur, kan du besøke Dagbladets litteratursider på www.dagbladet.no/litteratur. Her finner du meste du trenger for å holde deg oppdatert om hva som hender på den litterære fronten. Apropos litteratur, som en observant leser har fått med seg; i forrige nummer skulle det stått Howard Phillips Lovecraft, noe det ikke åpenbart ikke gjorde. Sjekk www.hplovecraft.com for mer info. Takk til Tom for at han brydde seg.

Den høyst oppskrytte danske filmskaperen Lars Von Trier lager filmer etter et sett med regler kalt Dogme 95. Disse reglene dikterer at man ikke kan bruke stativ på kameraet, ei heller kunstig lys osv. Disse reglene har bl.a. blitt anvendt på Thomas Vinterbergs Idiotene og Festen. Mer om disse reglene kan du lese om på www.dogme95.dk. Men hvor er det blitt av Triers første bud: Du skal ikke ha andre regissører enn meg?

Men nå over til noe alvorlig. På Jørans Lille Hjørne på www.stud.ntnu.no/~joranp kan du lese om fordelene/ulempene ved å for eksempel oppgradere kjæresten sin fra Version 1.0 til KjærestePlus ver. 2.1 samt hvilke "features" en kan forvente fra den kommende Kjæreste 4.0. Dette er egentlig en ganske skremmende side, da den tydelig viser hvor ille det kan gå hvis du sitter for mye foran datamaskinen, kanskje det var noe i mamma og pappas formasjoner(?). GET A LIFE sier nå jeg.

Har du tips om nyttige og informative nettsider kan du maile disse til DeThomaso@c2i.net

Copyright © 1998 - Stian Andreassen

Fire på rad

Hva mener du om PBL - problembasert læring?

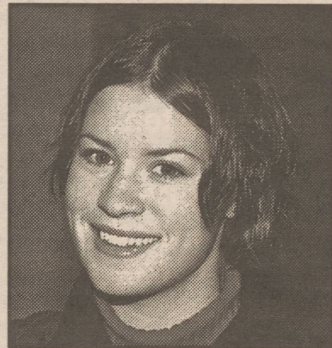
Masood Zangani, 2. år medisin

Jeg er veldig for PBL, men man bør få det mer organisert. Kontinuerlig kontakt med veileder er viktig - man må ha noen å henvende seg til. Tilgangen til bøker må bli bedre, bibliotekene har for få utgaver. Det skjer ofte at det er tomt når man skal låne bøker.

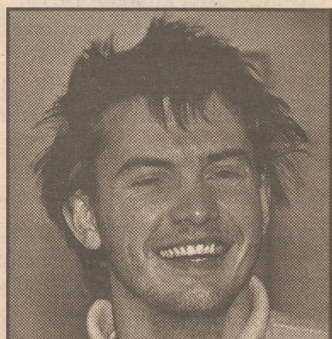
Rachel Jakhelln, konsulent på informasjonsavdelingen

Universitetet tok et vedtak i -95 på at PBL skulle innføres på alle fag - nå er det på tide å sette i gang. Vi ser med stor glede på at HUM-fak har fått tildelt prøveprosjekt, at de har grepet ballen.

Lisa Straume, engelsk grunnfag

Jeg synes det er noe vi bør innføre. Hele poenget er å aktivisere studentene. I dag er vi alt for passive - vi har brukt de samme notatene i ti år. Hvis vi får problembasert læring, vil studentene forbruke kreativiteten sin. Studentene har et enormt potensiale og nå får de ikke brukt det de sitter inne med.

Steinar Eilertsen, hovedfag marin biokjemi NFH

Ka faen e det? Hvis det er sånn politikerne jobber, blir det ikke gjort noen ting. Ellers er jeg for sosiale tilstelninger.

Studenter annonserer gratis på:

Tavla

Tlf: 77 64 42 83. Faks 77 64 51 99
E-post: utopia@stud-org.uit.no

Kenwood tuner selges!
asglars@online.no

PC TIL OPPGAVESKRIVING?

Selges:
COMPAQ Laptop LTE 25 E
TIFF-skjerm (sort-hvit), aktiv matrise. Meget god skjerm!
4 MB Ram (bør utvides), 244 MB harddisk, 1.44 Floppy
Dos 6.2
Windows 3.1 med manualer
Works 3.0
Original bæreveske
Modem med kabler og manual (mulighet for e-post)
En liten, hyggelig maskin til å skrive eksamensarbeid på!
Selges rimelig (kr.1500,-)

Maskina kan ses hos
Britt Rajala, Breiviklia, rom N-126,
(i gangen hos Inst. for Planlegging og lokalsamf.forsk.)
intern tlf. 4566
e-post: Britt.Rajala@hum.uit.no

Årets julegave!

Toyota Corolla 87-modell selges for langt under takst.
Rød og fin - må sees!
Ring 776 52179 / 93429462

FOTO: METTE STRENGEHAGEN

Mens vi venter på Nord-Norgebanen...

November. Hutte-tu. Nesten vinter, nesten snø, nesten jul. Nesten. November har alltid vært nesten. Men nesten mest av alt er november akkurat nå. Utopia gir deg, nesten som alltid, månedens guide til en bedre hverdag. Nesten.

Onsdag 11. november: Blodfersk Utopia er å finne i stativene. Du har med andre ord nesten flere timers interessant lesning foran deg.

Jens Stoltenberg og Anniken Huitfeldt skal snakke om økonomisk krise og politisk kaos i UB-auditoriet klokken 14.15.

Klokken 16 vil Litterære Drypp planlegge sin stand til Nordnorske bokdager. Møt opp i Glassburet i Hum.fak-kjelleren.

Torsdag 12. november Internasjonalt Seminar debatterer globalisering med professor Tore Thonstad og økonom Egil Bakke som innledere. Stedet er Mack-kjelleren klokken 18.

Fredag 13. november Det er Dagen i dag. Spytt tre

ganger over venstre skulder i det du feier for bakerens dør og retter baker for smed. Samtidig kaster du to kniver i kryss med lukkede øyne, og legger hele pensum under hodeputa. Da vil du sove godt, og du vil garantert leve lenge i landet. Og ute er det kaldt.

Lørdag 14. november "Det er bedre å slites opp enn å ruste opp", sier ordtaket. Tygg på den mens du finleser til muntlig eksamen.

Søndag 15. november En ypperlig dag for å forberede århundrets nest siste adventskalender. Tenk på en du er glad i!

Mandag 16. November Semesteroppgava eller hjemmeeksamen er nesten levert, kanskje, og du stoler på kommisjonen. Sørg for å få nok å drikke, selv om det er kaldt ute.

Ord for dagen: "Mye vet den som ingenting vet, om han vet å tie."

Tirsdag 17. november "Stat og etnisitet i Afrika" er dagens tema for Internasjonalt Seminar. Randi Rønning Balsvik, UiTø vil innlede. Seminaret tar til klokken 17 i Bodegaen. Friluftsfolket tar over klokken 1830, og det serveres vaffer og godt skryt om diverse ekspedisjoner.

Jazz- og visepopgruppa Svanger fra Notodden spiller

på Mack-kjelleren senere i kveld.

Onsdag 18. november Klokken 1215 inviterer Internasjonalt studentkontor til møte i Hiet for deg som vil studere i utlandet. Studiekonsulentene fra fakultetene vil gi deg informasjon om ditt fags muligheter utenlands.

Jan Gunnar Hoff Group spiller på Teaterkafeen samme kveld. Bandet har turnert Norge og Europa flere ganger de siste årene, sist de gjestet Jazzklubben i Tromsø var høsten 1996. Jan Gunnar Hoff vil spille akustisk piano såvel som keyboard på konserten. Med seg i gruppa har han Tore Brunborg, saksofon, Bjørn Kjellemyr, bass, og Audun Kleive, trommer.

Torsdag 19. november Du gjør ditt beste i dag, også, håper vi! PS: "Ikke alle stønner er syke", sier de gamle.

Fredag 20. november Den uforglemmelige tradisjonen "Mens vi venter på snøen"-festen arrangeres av TSI si fjellgruppe. Du bør være godt kledd, og forbered deg på Norwegian Jeopardy Band sin debut. Dørene åpner ca klokken 21. Inngang: 38,-

Vil du forberede deg til en lur helg, kan du ringe til Ine (77 67 33 03) og melde deg på sjonglørkurs i regi av 1/2 12-teateret.

Lørdag 21. november 0915 Du vil forhåpentligvis befinne deg på TSI si fjellgruppe sitt nachspiel. Lørdag er for øvrig en fin dag til å ta årets kanskje siste skitur, jmf festen i går.

Du kan deretter gå "Under jorden" på Verdensteateret. Senere på kvelden vil Tromsø Sosialistiske Kor og Blandakoret Nordaførr holde jubileumskonsert på Kulturhuset.

Sjonglørkurset fortsetter med sin dag to, og to svenske instruktører skal lære deg å leke.

Søndag 22. november Siste dag for de potensielle sjonglører.

Mandag 23. november I dag har Christian Krey Jensen og hans private jente-tvilling fødselsdag. Syng en bursdagssang!

Tirsdag 24. november I dag har du kanskje flere baller i lufta. Husk at en lang reise alltid begynner med å løse billett.

Onsdag 25. november Strekk den korte dagen et par timer ekstra med hjemmesnekret lysterapi. Det skal hjelpe for å dempe stresset: Finn en lyskilde, ta på solbriller og drøm deg bort nesten til St.Hans. Du vet du har sittet lenge nok når fem medmennesker har spurt deg hva du driver med.

Torsdag 26. november Gjenta gjerne lysterapien, men

da alene på rommet ditt. Novemberkvelder som denne er også en nydelig anledning til å se Tromsø på egenhånd. Besøk stedene du ikke har rullet i løpet av året.

Fredag 27. november Det er fredagskveld og rock'n'roll!

28. november Adventstida har unektelig en egen evne til å fremkalle religiøse følelser i noen og enhver. Den første adventshelga vil Tromsø-koret Ultima Thule by på to himmelske konserter når de tolker Händels "Messias". Klokken 18 skjer det, lørdag og søndag i Tromsdalen kirke. (Billpris: 130/100)

29. november Før du tar juleferie, bør du kontakte Studentenes sosialtjeneste (77 64 53 23) om du kunne tenke deg en annerledes jul. Flere utenlandske studenter skal være i Norge i jula, og kan tenke seg å tilbringe ferien sammen med en norsk familie. Fikk du ikke med deg "Messias" i "Ishavskatedralen" i går, har du enda en mulighet i kveld klokken 18.

Hvis DU vil legge inn noe på Nord-Norge-banen, kontakt oss på faks/telefon/e-post, ELLER stikk innom glassburet på SVF.